

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos pedt sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér peit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesítő
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézavány-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, november 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- A Reiber-párt gyűlése.
- Megölték a spanyol miniszterelnököt.
- Parlament és ellenparlament.
- A főispán intése.
- A kapzsi autobus.
- Aradi újságírók a Kölcsey-egyesületben.
- Mit tárgyal a közgyűlés.
- Viszik a katonákat.

A kormánybiztos.

Arad, november 12.

A város gazdálkodásban bekövetkezett az a pillanat, amelynél a főispán, mint az államhatalom ellenőrző hivatásának és kötelességének betöltője, kénytelen volt figyelmeztető szavát, majdnem óvását hangoztatni. A főispán nem habozott, hogy a leg súlyosabb szót használja: azt, hogy a város, ha a kiadások fokozását az eddigi mértékben fogja folytatni, kormánybiztosat hív a maga nyakára.

Hogy a főispánnak ez a komoly közbelépése mennyire időszerű és indokolt volt, a pótdadó megállapításának módja mutatta. Amikor a város csak úgy tudja kikerülni a pótdadó emelését (olyan százalékra srófolását, amelynél már csakugyan a kormánybiztosnak kell jönni) hogy a jövedelmek közé beállít egy oly bevételt, amely csak a jövő évben, az év második harmadában kezdődik: ez már az anyagi zavaroknak, a zavarok mesterséges leplezésének és feldolgozásának bizonyosságát adja. A költségvetés szabálya, hogy az elmúlt esztendő valóságos bevételeit veheti fedezetül; amikor a

budget szerkesztés átugorja ezt nem is egy, hanem két esztendővel, ez veszedelmesen hasonlít ahhoz, amikor a könnyelmű ember a még élő nagybátyja után járó örökséget számítottatja le.

Mikor a költségvetés már a törvényhatóság elé kerül, akkor sajnos alig van mód, hogy a helyzeten változtassanak. A költségvetésbe illesztett kiadási tételek a közgyűlés régebbi határozatai folytan kerülnek be, azoknak a határozatoknak végrehajtását jelentik. A költségvetés tárgyalásánál azokat visszacsinálni nem lehet. Sőt arra is alig van lehetőség, hogy a költségvetés tárgyalására akasztott új, meg új kérélmeket elutasítsák. Ezek a kérélmek többnyire azon az elven kopogtatnak: ha másnak megadták, mért épen nekem nem? A közgyűlés pedig kimondja: jó, neked is, — és még följebb emeli a pótdadót.

A hiba ott van, hogy évközben, a mikor a nagylelkű, vagy kissé erősebben méltányos határozatok hozatnak, nem figyelmeztetik a törvényhatóságot, hogy ez mennyire megterheli a háztartás mérlegét. A valóságban mindig mást tapasztalunk. Akármilyen új kiadásról van szó, akár utcaaszfaltozásról, akár építkezésről, akár fizetések emeléséről, akár egyebekről: a javaslatokban mindig azt halljuk, van rá fedezet, itt meg ott, vagy pedig megtérül ebből vagy abból. A boszorkányos mesterség pedig mégse sikerül, mert a költségvetés tárgyalásánál mindig megnövekednek az új kiadások. És hasztalan járnak le a nagy házak adómentességei, hasztalan szaporodik meg az adózók száma, az ingatlanforgalom révén elért jövedelem: mind-mind kevés

arra, hogy a rendszertelenül szaporodó kiadásokat ellensúlyozhassa.

A most előtárlt költségvetésben főként a város adósságaival járó kiadás többlet és a személyzeti kiadások megszorodása okozott nagy gondot. Az elsőről talán nem tehetnek a város vezetői, noha kétségtelen, hogy az adósságok konverzióját több oldalról még olyankor sürgették, a mikor még nem volt elvágva ennek lehetősége. A város abban bízott, hogy a konverziót az akkor ajánlott módnál olcsóbban tudja megcsinálni, s ezt a szándékát nem lehet korholni, s azért se lehet felelőssé tenni, hogy a bekövetkezett hitelválságot nem sejtette előre. Az azonban megállapítható, hogy e közigazgatás személyi kiadásai esztendőről-esztendőre nőnek, annak ellenére, hogy minden évben leszögezi a határt a törvényhatóság: ennél tovább már nem mehetünk és legalább néhány évig tartunk pihenőt ezen a téren. Mialatt pedig a személyzeti kiadások így nőnek, a törvényhatóság esztendők óta hasztalan várja a reformot, amely a közigazgatás munkaerőinek jobb beosztását, fokozottabb kihasználását — és ez által munkaerőben, tisztviselőben való megtakarítást tenne lehetővé.

Az se vitatható el, hogy az új alkotásokban, építkezésekben szintén a város anyagi helyzetével arányban nem álló bőkezűséget, hogy ne mondjuk, pazarlást követ a város. Sajnos, nem akad vértezett lelkű ember a közgyűlésen, aki az új, meg új tervekkel, és a polgárok új és új, bár indokolt követelésével szemben azt mondja: minden kívánságot egyszerre nem lehet

Bucusz az öreg városházától.

— A Kölcsey-egyesület mai fölolvasó délutánjáról. —

Írta: Faragó Rezső.]

Vannak idők, a mikor a világ legnagyobb és legkomolyabb filozófusának a Lumpácius Vagabundus suszter legényét tartjuk, a ki azt mondja: „minek dolgozunk, minek vesződünk? Egy nap ugyanis eljön az üstökös csellag, pofon vágja a világot és aztán vége lesz mindennek, kampec.” Lehorgasztott fejek járnak most az utcán és két-ségbeesett szemek nézik a szoba plafondján ke-reesztül az eget; és várják, remegéssel lesik, hogy mikor csap bennünket pofon az üstökös csellag, a háboru, melynek gazdasági hatásától a női ruhaszámlik is kisebbek lesznek és a gombostűpenz még gombostűbb lesz. Ilyen torma-fákba néző világban igazán föl lehet vetni a kérdést Szöllösi István előtt: lehet-e most fölolvasgatni, elmésségeken fürdeni, most a mikor ki-tátja ránk száját a szláv veszedelem, a melytől talán a drótosítók lesznek Magyarországon az uralkodó elem?

Hogy lehet-e, kell-e? A bohózat filozófusának egy igen komoly szomorú ember felel: Zola Emil. A háboru-nak azzal a jelenetével felel, amelyet a szedani csatáról ír le. Az ágyuk dörögnek és a vér csurog, — és közvetlenül a csatátér mellett egy öreg paraszt nyugodtan szántja a földet. Akárhogy lesz, akármint vége lesz a háboru-nak, a földet meg kell szántani, a buzát be kell

vetni, annak meg kell érni és azt le kell aratni. Azt hiszem, ez lehet a magyarázata annak, hogy ilyen időkben is fölolvasunk és a lehangoló körülményekhez képest elmések is igyekszünk lenni. Az emberek intellektuális ereje, szellemi befogadó képessége az a föld, a melyet nem lehet szántatlanul, vetetlenül hagyni, akár elpusztít bennünket a krízis, akár nem.

Eldöntendő most már az a kérdés, hogy ezek a teanélküli öt órai délutánok alkalmasak és alkalmasak voltak is erre? Több hatásuk, tartalmuk van e annál, minthogy — így jellemezte valaki a fölolvasásokat — egy társaságban valaki a papirlapokat adja le egymásra, a többi valaki pedig várja, hogy mikor fogynak el a papirlapok?

Valamikor, a felbemaradt írói pálya kezdő éveiben, amikor semmisse volt előttünk szent, a magunk ideálján és versein kívül, — azt hittük, hogy nincsen. A Kölcsey fölolvasásokat így csu-foltuk: *irodalmi hölgyválaszok*. A hölgyválasz, a biedermeier időknek csaknem egészen elhervadt emléke, a bálat legszellemtelenebb, unalmas figurája. A *Damenvahl* alatt a hölgyek sorra, rendre földtrérik azokat az urakat, akik szivesek voltak előzően őket táncba billenteni. Senki mást, csak azokat, mert ez a manir.

Hát — mondottuk mi fiatalok, az akkori robbantók — a Kölcsey-zsurokon a hölgyek vizszavizitelik és meghallgatják azokat az írókat, akiknek egyedüli ambíciójuk és legfőbb tökéletlenségük, hogy a nőknek tessenek. Ha mi irtunk újságtudósítást a Kölcsey-zsurokról, finom ironiával hegyeztük ki: „a fölolvasáson mindössze né-

hány lelkes fiatal ember és sok elegánsul öltözött hölgy volt jelen.”

Azután, igaz, voltak másféle zsurok. Amikor mi írók ebben a teremben Kisfaludy-társaságot játszottunk. Ne vegye sértésnek Beöthy Zsolt: de ennél butább társasjáték alig képzelhető el. Leg-először megállapítottuk, numerus clausus ban, az aradi írók számát. Ha jól emlékszem, huszon-negyben volt megállapítva a halhatatlanok standja. Mikor ez a létszám be volt töltve, a többi írni akaróknak várni kellett, amíg valaki közülünk kih-al és egy hely megüresedik. Mi pedig, természetesen, nem annyira a profán publikum szá-mára, hanem egymásnak tartottunk fölolvasó dé-lutánokat. Hogy ezeknek azután nem maradtak hallgatói, azt nem is kell említeni. Huszonnégy halhatatlan közül, akiknek mindegyike a többi huszonháromról azt tartja, hogy tehetségtelen mű-kezdvelő: ki fogja a másik fölolvasását végigtülni? Az utolsó fölolvasást már csak a szakosztály leg-türelmesebb tagja, Kohányi Róbert hallgatta meg. Az uristen jutalmazza őt meg friss öreg korral és szép egészséggel ezért az önfeláldozásért.

Vissza kellett térni tehát a régi formához és a hölgyközösséghez. Tulajdonképp nem tudtuk és ma se tudnám megmondani: mért tartottuk mi ki-sebb értékűnek, alacsony rendűnek a hölgyek számára való írást és fölolvasást? A hölgyek, azt mondtuk, azért járnak a fölolvasásokra: 1) hogy a legujabb toalettjüket közszemlére tegyék, 2) hogy a barátjaikkal lássák, ők is itt vannak, 3) hogy egyáltalán valahol legyenek. Ugyanilyen okokból járnak a klasszikus hangversenyekre, a jótékony-

teljesíteni. Ha történtek hibák a sorrendben, ezeket a hibákat nem lehet tetézni azzal, hogy a várost erején felül terheljük meg.

Ezek a fő-okai a város nehéz gazdasági helyzetének, komoly sebeinek, amelyek mindig a költségvetés tárgyalásánál nyulnak ki és válnak veszedelmesen voltakban láthatóvá. A végső határ ideje van itt, hogy a város, hasznos koplaló-kurával igyekezzen e sebeket kigyógyítani, és ne sietesse, hogy a kormánynak kelljen operálókéssel beavatkoznia.

A Reiber-párt gyűlése.

— A városatyaválasztás eseményei. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Választási mozgalmat talán még sohasem előzött meg oly nagy érdeklődés, mint amilyent a második kerület választópolgárai Reiber Emil jelölése iránt tanusítanak. Ez az impozáns módon megnyilatkozott érdeklődés legelőbb tanúbizonysága annak, hogy Reiber Emil személye nemcsak szimpatikus a választók előtt, hanem őt tartják elsősorban hivatottnak arra, hogy a kerület és a város érdekeit a közgyűlésen képviselje. Olyan választók, akik a politikai és választási mozgalomtól mindig távol tartották magukat, most nemcsak, hogy támogatásukról biztosították a pártot, hanem erős agitációt is fejtenek ki Reiber Emil érdekében. Ennek csak egy magyarázata van: Reiber Emilre, az ő nagy tudására, fáradhatatlan munkásságára szüksége van a városnak a törvényhatósági bizottságnak. A lelkesedés pártkülönbség nélkül oly nagy, hogy Reiber megválasztása már több, mint bizonyos.

Ma este fél kilenc órakor a Fehér Kereszt szálló külön termében rendkívül népes értekezlet volt, amelyen pártkülönbség nélkül vettek részt a választópolgárok, jelöltek, hogy ez alkalommal félretéve a kicsinyes pártszempontokat, a választópolgárok színe-java, tulnyomó többsége Reiber Emil zászlója mellett tömörül.

Az értekezletet Reinhart Gyula alelnök nyitotta meg lelkes szavakkal üdvözölve a választókat. Tudomására hozta az alelnök az értekezletnek, hogy a végrehajtó bizottság megalakította a háromszáz tagú választmányt, amelynek névsora legközelebb a hírlapokban is publikálva lesz.

A választás előkészületeiről tanácskozott ez után az értekezlet a végül elhatározta, hogy *é. hó 15-én, pénteken este fél kilenc órakor a Vadászkürt étterem külön helyiségében Reiber Emil tiszteletére vacsorát rendez, amelyen a választópolgárokat pártkülönbség nélkül szívesen látják.*

Az aradi új kórház.

— A Spitzer-hagyaték felhasználásának akadályai. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Arad város törvényhatósági bizottsága holnapi közgyűlésén dönt névszerinti szavazással az ötemetű területéből öt hold átengedéséről az új városi és megyei kórház számára. A ma tartott előkészítő tanácsülésen ennek az ügynek a tárgyalásánál Urbán Iván főispán szólalt fel először és igen meleg hangon emlékezett meg az új kórházról, amelynek létesülését élete egyik nagy feladatának tartja és legjobb tudásával, buzgalmával igyekszik a megvalósulás felé előmozdítani.

A város tiszti ügyészi hivatala már megállapította, hogy milyen lépések válnak szükségessé abban az esetben, ha a város az ötemetű telken kívül a Spitzer-alapítvány készpénzével is hozzá akar járulni az új kórház építéséhez. A Spitzer-fele 500.000 koronás alapítvány alapítólevele egyik szakaszában határozottan kimondja, hogy a tőke és kamatai új, modern Spitzer Ignác nevét viselő kórház építésére használandók fel, azonban csak Spitzer Betty, Forster Paula és Forster Julius halála után. Amíg ezeknek a rokonoknak csak egyike is él, a kamatokból 18.200 koronát kapnak a rokonok és a tőkét sem lehet érinteni. Az alapítvány különben is csak akkor lesz felhasználható, ha olyan összegűre gyarapodik, hogy kórházépítésre elegendő. — A városnak tehát elsősorban a belügyminiszternél kell kieszközölni az alapítólevél olyatén módosítását, hogy a Spitzer alap az új városi és megyei kórház komplexumába szervesen beilleszhető, homlokzatán Spitzer Ignác nevét viselő kórház épületre felhasználható legyen. Másodsorban pedig a rokonok beleegyezését kell megszerezni az alap felhasználásához oly módon, hogy a Spitzer rokonoknak kártalanítást biztosítson a város, illetve a vármegye.

Urbán Iván főispán újabb felszólalásában Tisza István gróf támogatását jelentette be és

bizalmának adott kifejezést, hogy a kormány a város képviselőjének támogatására méltányolni fogja a kérelmet, mert hiszen az alapítólevél mai értelmében a Spitzer-alap belátható időn belül nem lenne elég kórházépítésre. A harmadfél millióba kerülő kórházhoz a megye a jelenlegi kórház telek értékével járul hozzá. Ennek értéke — miután a pénzvviszonyok miatt parcellázni nem lehet, hanem egy tömbben kell eladni — fél millió korona. Ezenkívül van egy százezer koronás kórház alapja a vármegyének, de ha a Spitzer örökösöknek kártalanítást kell adni, akkor ez az alap közvetlenül nem lesz felhasználható kórházépítésre.

A tanács a holnapi közgyűlés elé azzal a javaslattal járul, hogy a város kérje a belügyminiszter engedélyét a Spitzer-alap felhasználásához, azonban csak olyan feltétellel, hogy a Spitzer rokonok évi 18.200 korona járadékának kártalanítását Aradvármegye vállalja magára.

Parlament és ellenparlament.

— A belügyi költségvetés tárgyalása. —
Az ellenzék tervei. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, november 12.

Az ellenzéki pártok holnap délután öt órakor tartják meg a Royal szálló egyik termében azt az együttes értekezletet, amelyre már hetek óta készülődnek. Megirtuk már, hogy ezt az együttes tanácskozást valószínűsítik ellenparlamentté akarják kifejleszteni és ilyen módjára állandósítani.

Apponyi Albert gróf tegnap Szombathelyen mondott beszédében egyebek közt azzal érvelt meg ezt az elhatározást, hogy a tél közeledtével egyre nehezebbé válik künn az országban az ellenzék hosszú és szívós küzdelme.

— Nem titok többé, — az ellenzéki vezérek legutóbbi beszédei és nyilatkozatai is arra vallanak, hogy az együttes értekezletben éles, szinte elkecseregett hangok fognak hallatszani az ellen, hogy Magyarország balkáni háborút indítson a hogy a kormány és a többség a mostani belpolitikai viszonyok között, amikor a parlament ellenőrző tevékenysége meg van bénítva, — egyedül határozzon a nemzet és az ország történeti érdekeiről.

célú ünnepélyekre és a társadalomtudományi oszonnákra: tehát lényegében mindegy, novellát, eseményt, Csajkovszkijt vagy Professor Brodét szolgálják föl nekik.

A várat addig bombázzák csak, a míg kívül vannak. Mi is csak addig ütöttük, csufoltuk a Kölcsey zsurokat, a míg az bennünket nem adoptált, a dobogókra nem hívott. És azon ifjaknak egyike, a kiknek száját Somogyi Gyula, az akkori irodalmi elnök szintén betömte azzal, hogy verseiből a pódiumon fölolvassni hagyott, azon ifjaknak egyike, hogy a költővel szóljak, én valék. De abban az egyben kivételt akarok tartani, hogy most is, öregebb lélekkel, főtartom a régi csufaszt: igenis, irodalmi hölgyválasz.

Mindössze egyben változtam és változtunk meg, hogy most már tudjuk: ennek így kell lenni és ez így van jól. Ha akkor meg tudtuk állapítani, hogy a hölgyek miért járnak irodalmi fölolvadásokra, most még tisztábban áll előttünk, hogy a férfiak, akik az ily fölolvadásokon véletlenül jelen vannak, mi okból teszik azt. Az egyik, mert a fölolvadás kuncsaftja neki, a másik, mert a fölolvadás véletlenül újságíró és ő fél a cikkeitől és ezzel a hízogó figyelemmel akarja lekonyerezni, a harmadik, mert a fölolvadás után meg akarja várni Margitot, vagy Hidegkövint, mert öt órakor jön ki a hivatalból, a kávéházba csak hat órakor megy és csunya idő van, hogy addig sétáljon, az ötödik, mert maga is próbál írni és kíváncsi arra, hogy más milyen salátát fog föl olvasni. Akik meg ilyen alacsony érdekek nélkül járnak el a fölolvadásokra. Az ilyenek figyelmét

meg unos untalan félrezökkentik a gondok: a hétköznapi szenvedések és gyötrelmek minden, amelyeket a fölolvadások legkevésbé képesek markotizálni.

Tisztelt publikum! Az öreg Ullmann, Pest nagy pénzkapacitása megmondta volt egyszer, hogy mért nem érnek semmit a banküzletek. Aki jó, az nem csinál adósságot, az takarékos és annak nincs szüksége kölcsönre. Akinek pedig szüksége van, az eladósodott és annak már nem lehet nyugodtan hitelezni. Majdnem ilyen az oka annak, hogy férfiak számára mért nem lehet irodalmi fölolvadásokat tartani. Mert a férfi, vagy maga is ír és akkor nem szorul a más fölolvadására, — vagy pedig nem ír és akkor nem érdekli, nem csábítja és nem köti le az irodalom, különösen a fölolvadások formájában.

A nők? Hat ez más. Az az átmeneti állapot, amely a nőket egy kissé már fölzabadija a tűzhely és a konyha rabszolgaságától és még nem köti le a kenyérkeresethez, az önálló élethez, ez az átmenet teszi alkalmassá a nőt, hogy szórazás formájában az irodalom közvetlen impresszióinak éljen, hogy bennük fogékony és töretlen talajt találjanak az új, meg újabb írói törekvések, gondolatok és formák, hogy velük, általuk bejusson a társadalomba mindaz, amit irodalomba, írói munkába lehet pakkolni és hogy a társadalomban csinálja meg azt a hatást, amit az irodalomtól várnak.

Ez a kapcsolat csinál a többek között kulturát is, és ha már itt vagyunk, csinált kulturapalotát is. Félre ne értsenek a hölgyek. Azt, hogy

a nagy köruton, mogorva házak mögött hasztalan agaskodik egy kupolásan klasszikus épület, hogy valamit lásson a városból és a város belőle lásson valamit: azt nem Önök tették. Hogy a város ebben a palotában félmillió adósságot kapott ajándékba a kormánytól (mindig tudtuk), azt se Önök tették. Hogy azonban ebben a városban szó kerülhetett arról és meggyőződésé erősödhetett, hogy a művelődésnek, a tudás terjesztésének, a szellemi életnek otthona legyen, az, hölgyeim, ha maguk se hiszik el, jó részt ezeken a zsurokon mulott. Ezeken a délutánokon, nagy kalapos hölgyközönség szívós pártfogásával élt és bontakozott ki Aradon esztendőnkön keresztül a szellemi élet fontos darabja, olyan, amely legtöbb jogcímét szerzett ahhoz, hogy Aradot művelt városnak higgyék, és amely most már sokkal nagyobb, életerősebb, semhogy kölcsönhelyiségbe férjen be. Új házba megy hát, amelyet felig-meddig a magáénak nevezhet. Tudniillik ő hordta hozzá a köveket: időközben azonban másra telekkönyveztek.

Most azonban ne essék erről szó. A valóság az, hogy az idén utoljára tartják a zsurokat az öreg városházán, a közigazgatás csarnokában. Meg kell köszönni a szállást: el kell bucsuzni a két fehér öreg urtól, Deák Ferenctől meg Weitzer Jánostól, akiknek márványarca sohase árulta el, hogy mit hallgatnak szívesebben: Zubor Andor hivatalos előadmányait, vagy Mohos Ágoston verseit. El kell bucsuzni az összes főispánoktól, akiket a balsors egyforma rosz képekbe öntött, — el azoktól az emlékektől, amelyek itt maradnak.

A pénzügyi bizottság ülése.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen a belügyi tárca költségvetését vették tárgyalás alá. *Lévay* Lajos báró a községi és segédjegyzők anyagi viszonyainak rendezését ajánlja a miniszter figyelmébe. 5100 önálló jegyzőről van szó. Kivánatosnak tartaná, ha a jegyzők memorandumában foglalt kívánások teljesítését nyernének.

Kammerer Ernő sürgeti a közigazgatás reformját és indokolja a községi jegyzői és másodjegyzői kar kéreseinek jogosságát.

Berzeviczy Albert a levéltár megfelelő elhelyezését kéri.

Heltai Ferenc kifogásolja, hogy mostan, amikor a miniszter a költségvetésben felemelte öt százalékról tízre a betegápolási pótdadót, a fővárost, amelyet ez rendkívül sújt, nem részesítette kellő kompenzációban.

A miniszterelnök a közigazgatási kérdésekről.

Vadász Lipót felszólalása után *Lukács* László miniszterelnök válaszolt az egyes észrevételekre.

— A közigazgatási általános javítások célját kívánja szolgálni, — mondotta, — a tisztviselők javadalmazásának javítása, hogy a közigazgatás intenzívebb ellátását lehessen eszközölni. Az előirányzatba fel van veve a főispánoknak utáltalanokkal való euatása is. Indokolja ezt az a körülmény, hogy a főispánokat törvény kötelezi arra, hogy a közigazgatás mikéntjéről a helyszínen szerezzenek közvetlen meggyőződést, s méltányos, hogy ezen törvényen alapuló kötelezettség kötelességeire utáltalanynyal láttassanak el. Viszont a kormány szigorúan el fogja várni a főispánoktól, hogy a helyszínen való ellenőrzést a legnagyobb intenzitással gyakorolják, mert ebben igen lényeges garanciát lát a közigazgatás általános javulására.

A betegápolási adó felemelése elkerülhetetlen volt, mert a közegészségügyi feladatokat most már intenzívebben kell ellátni. Beszél azután az orvos kérdésköréről, amelyet szintén financiai kérdésnek mond. Azt hiszi, hogy az az átalakulás, amely a választói kérdéssel kapcsolatosan előnyömű, az adminisztrációra is jelentékeny változásokat fog hozni. Ezzel kapcsolatban kell egy az orvosi, mint a jegyzői kérdésben is megoldást elérni. A jegyzők sok esetben nehéz helyzetet honorálja s a helyszínen való segítség nemcsak azért nehéz, mert a kérdés megoldása 15 milliót igényelne, de nehéz a megoldás, főleg azért, mert az ország egyes vidékein igen eltérő a jegyzőknek munkálati való megterhelése és jövedelme. Ezen különbségeknek egységes rendezés keretében való megoldására nagyon beható tárgyalások szükségesek. Van egy irányzat, amely a jegyzőknek magán munkálatoktól való felmentését tartja kívánatosnak. Ezt azonban a maga részéről nem tartja ki-

vánatosnak, nemcsak a jegyzők anyagi helyzete, de a közönség érdekeinek szempontjából sem. Mert főleg a városi központoktól távolabb fekvő községek közönségére igen lényeges előny az, ha a jegyző személyében arra alkalmas közeget bír, hogy ügyeit a helyszínen ellássa. Tekintettel azonban arra, hogy vidékenként igen különböző a jegyzőknek magánmunkálatokkal való elfoglaltsága és hogy ebből kifolyólag egyik jegyzőnek igen sok, a másiktak igen kevés a magán jövedelme, szintén komplikálja a jegyzői kérdés megoldását. A nyáron tett nyilatkozatát megismétli és kijelenti, hogy a legmegelőbbben érdeklődik a jegyzők sorsára iránt. Meg is indította a tárgyalásokat a szükséges adatok beszerzése végett s igyekezni fog az akciót lehetőleg minél előbb megkezdeni. Természetes azonban, hogy itt is számolni kell az ország teherviselési képességével. Végül megköszönni az egyes felszólalóknak iránta kifejezett bizalmat.

Ezután *Teleszky* János pénzügyminiszter pénzügyi szempontból indokolta meg a betegápolási adó felemelését, majd *Jakabfy* Imre államtitkár adott felvilágosítást az egyes felmerült kérdésekre. A községi pótdadók nagysága vidékenként igen különböző okokra vezethető vissza. Általánosságban azért elismeri, hogy a községi pótdadók magasak s e kérdés okvetlen rendezést igényel, amelyekre akkor lesz alkalmunk, amikor a községi törvény reformja meglesz valósítva. A bizottság általánosságban elfogadta a belügyi költségvetést.

Majd az apró tárcák költségvetését tárgyalták, amikor is *Nagy* Ferenc előadó szóva tette, hogy az osztrák költségvetési bizottságban egyes politikusok beleavatkoznak a horvátországi ügyekbe és kérdést intéz a miniszterhez: van-e Horvátországban kilátás arra, hogy a mostani kivételes állapot megszüntethető legyen?

Lukács László miniszterelnök kijelenti, hogy a horvát ügyekbe való osztrák beavatkozásokat nem pertraktálja, mert annak legitimitását el nem ismerhetjük. Részletesen leírja a horvát helyzetet, elmondja, hogy megvannak az intézkedések arra nézve, hogy Horvát Szlavonországban az alkotmányos állapotok helyreállítsanak. A bizottság a miniszterelnök kijelentését helyesléssel vette tudomásul és egyhangulag elfogadta az apróbb tárcák budget előirányzatát. Legközelebb a kultusz- és honvédelmi tárcát veszik tárgyalás alá.

Az ellenzék szerepléséről.

Az ellenzék legutóbbi szerepléséről és gyűlésein használt hangról egy munkapárti vezetőpolitikus ezeket mondotta:

— Általános felháborodást kelt az a durva és pórias hang, melyet népgyűlési beszédeiben az ellenzék egy része ujabban használ. *Mezős* Béla azt választotta specialitásként, hogy a miniszterelnököt szidja és becsmérel, *Battányi* Tivadar gróf pedig vasárnap Kecskeméten avval példálódzott, hogy az ellenzék, ha kell, fegyverrel

fogja kivívni (?) követeléseit. *Rakovszky* István végül úgy vélekedett, hogy akadnak majd bátor és elszánt férfiak, akik a merénylőket az utból eltesszik. A tüntetéstől a forradalommal való fenyegetőzésekig, az egyesek elleni rágalmozástól a merényletekig, ime minden rut és büdös gondolat megvillan az ellenzék agyában. Az urak nem gondolják meg, hogy a büntető törvényekkel packáznak. Az ellenzék külpolitikai fejtegetéseit egyáltalán nem lehet komolyan venni, mert azok közönséges malom alatti politizálás jellegével bírnak s csak az a céljuk, hogy a kormánynak kellemetlenkedjenek, az ország érdekeit pedig figyelmen kívül hagyják. Végezetül is *Andrássy* Gyula gróf, aki épen nem vádolható kormányparti érzelmekekkel, kénytelen volt a szövetségeseit megleckéztetni és hírlapi uton olyan nyilatkozatot tenni, melyben szolidaritást vállal a hivatalos külpolitika alapelveivel és így a nyilvánosság előtt mintegy tiltakozik *Battányi* és *Apponyi* külpolitikája ellen. A napokban egy előkelő politikus ezt a nyilatkozatot tette: Megborzadok a gondolatra, hogy *Széll* Kálmán miniszterelnöksége idejében egy ideig szó volt róla, hogy *Apponyi* londoni nagykövetségünk legyen.

Minisztertanács — folyóügyekről.

Félhivatalosan jelentik, hogy a kormány tagjai ma délután félöt órakor minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen *Lukács* előnöklése alatt *Zichy* János gróf kivételével valamennyi miniszter jelen volt. — A tanácskozáson folyó-ügyekkel foglalkoztak. A minisztertanács 8 óra után ért véget.

VÁROS ÉS MEGYE.**Mit tárgyal a közgyűlés?**

— A tanács javaslatai. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 12.

Több napra terjedhető, nagy kérdésekkel vajudó tanácskozást kezd meg holnap délután a törvényhatóság közgyűlése. A tanács *Urban* Iván főispán elnöklésével reggel kilenc órától déli fél kettőig tartott ülésében tárgyalta a napirendre kitűzött ügyeket. Pedig tanács ülésen legfeljebb három négy ember vitázik és az is hozzáértéssel, tehát röviden. Mi lesz a közgyűlésen?

Szerencsére vannak olyan javaslatok is, melyeket vita nélkül tudomásul kell venni. Ilyen a második katolikus templom építése. Csak általánosságban kell határozni és tudomásul kell venni, hogy 495 ezer korona áll rendelkezésre, ebből a város felépíti a templomot, melynek tervpályázatát egy már kiküldött bizottság intézi. Ki kell mondani végül, hogy a város a templommal szemben fennálló helyuri jogaival és kötelességeivel élni akar.

A nehéz pénzügyi viszonyok átkát nyögi Arad is, mert a város még miniszteri granciával is csak uzsora kamatra kap pénzt. Természetesen a kultúrpalotára kell az a százezer koronás kölcsön, melynek amortizációját a kultusztárca fedezi és csak a Pesti Hazai Takarékpénztár, továbbá a Kereskedelmi Bank tettek ajánlatot. Hogy 100 ezer koronához jusson a város, 112 ezret kell kölcsönvenni 5-6 százalék mellett, fizet ezenkívül 1 százalék folyósítási jutalékot és esetleg 3 százalék stornó díjat. Sónhajtozva bár, de mégis elfogadásra ajánlja a tanács a bankok ajánlatát.

Tűzfáttelepet akarnak létesíteni a belvárosban, a *Varjassy* Lajos-utcában *Winkler* József és társai. Minthogy a tanács maga volt az, aki a szabályrendeletre hivatkozva kitelepítette a városból a faraktárakat a tavasszal, most is erre utal és a keres megtagadását javasolja. Pedig érdemes lenne a külvárosok határára az ott lakó sok szegény ember kedvéért azt a szabályrendeletet megváltoztatni.

Ismét pénzügyi válság. A kereskedők köre a súlyos pénzügyi viszonyok miatt nem tud építkezni az *Orár*-térre kapott ingyen telken. Három évi hosszabbítást kap és köteles lesz bejelenteni, hogy milyen célt szolgáló házat akar emeltetni.

Hoffmann Sándor, aki a színház épületben üzemeltetést bérel a várostól 7000 koronáért, át akarja ruházni az 1914-ben lejárt bérletet *Szántó* Mór és társai cégére. Az utóbbiak ezer koronával magasabb bért ígérnek és a bérlet egy részéért járó évi kétezer koronát (a *Krausz* Paulin féle üzlet, mely albérlete *Hoffmann*nak) há-

Szép idők, szép emlékek. Ha nem is mondható el, hogy Magyarország minden valamire való írója megfordult ezeken a Kőlcsey-délutánokon, — egy nagy részük, vendékként, vagy mint közvilágító, itt volt és olvasott. Írt, ha nem is sokat neveltek a zsurok, de publikumot annál többet. Nevelt, eleinte zongoraszámmal és énekpártikkal csalogatva, amíg végre bedőlt akkor is, ha csak irodalom, vagy pláne tudomány volt műsoron.

És ezt a publikumot most átveszi a kultúrpalota, mint ahogy a borbélyüzlet eladásakor az új tulajdonos átveszi az összes fejeket. Elvagyunk adva, — és az új üzlettulajdonos, a kereskedelmi törvény szerint, arra köteles, hogy a cég régi tartozásait, kötelességeit is átvegye és azoknak eleget tegyen.

Összintén szólva, kissé félek a palotás korzaktól. A magyar parlament milyen jól dolgozott azelőtt, és azóta feneklik meg egyre a működése, amióta díszes, harminc milliós palotában van. A budapesti börzén is azóta otthonosak a bajok, amióta új épület kolosszusba ültették be. Vajon, ha meglesz a drága, kipiperézett palota, — teler a arról *Szántay* Lajos, az építész, ha nem sikerül beépíteni azt a hangulatot, amelyet itt a városházán megszoktunk, azt az irányt, amelyet itt megépítettek és azt a kedves intimitást, amely a fölolvásó asztalt itt a publikummal egybekötötte?

Különben nem kell jövendőlni. Ha lesz a kultúrpalotában bálterem, vendéglő, vetítógép, szabó-lakás és egyéb, — miért ne lehetne ép kultúra

is? Hanem az a kultúra ne legyen begombolkozott és tudákos és ne keresse a kultúrát csupán a kiporolatlan könyvtárak fölírásában, ókori várak töredékeinek összeragasztásában, hanem keresse, tovább, igen gyakran, ezekben az irodalmi hölgyválaszokban, hogy utóljára visszatérjek ehhez a hoidogtalan kifejezéshez. Ezt a közönséget, amely már nem oly *Szomaházy* és *Luxterkás*, mint más elmaradt vidéki városok és még nem olyan *Füstmilanos* és *Tersánzky* Józsi Jenős, mint a budapesti Nyugat exaltáltak; ezt a közönséget, amely az irodalmi nagyok és érdekesek vendégszereplését epugy megkívánja, mint *Tapolczai* Dezsőt meg a *Góth* párét, — ezt a közönséget becsülje meg és értse meg az új palota: úgy becsülje meg és értse meg, hogy a közönség őt is megértse.

... A régi zsurok egyikén, a melyeken még muzsikával adtuk a felolvasásokat, igen effektusos szám volt, amikor itt a pódiumon *Buja* Sándor énekelte a kuruc nótákat, a főispáni termekből pedig, három szobára innét, a tárogató bugott be. Olyan volt, mintha a multból szólna, hatna a lelkekre a jelen énekesének a nótája alá a fájdalmas, lelkesítő dallam. Hát amikor az irodalom innét átmegegy egy kóhajításnyira, az új palotába, szeretném, ha innét mindegyre hatna rá egy hangtalan tárogatószó, a multnak irányítása. Azé a multé, amelyet az ideai fölolvásó-ciklus lezár, — azé, melyet akkor tudunk igazán értékelni, mikor mult kezd lenni, valamint a napot is akkor találjuk legszebbnek, amikor leáldozik, elkészönlünk.

rom éven át befizetik a város pénztárába, ha szerződésüket már most meghosszabbítja a törvényhatóság tíz évre. Urbán Iván főispán javaslatára a tanács azzal a javaslattal terjeszti be, hogyha a közgyűlés jónak látja, hirtessen nyilvános árlejtést, de az esetre, ha Szántóék évi tízezer koronát fizetnek, akkor járuljon hozzá az átruházáshoz.

A város tőkéinek elhelyezésére vonatkozólag a pénzügyi bizottság javaslata szerint a tanács is azt proponálja, hogy a már elhelyezett tőkék elosztásán ne változtasson, de a jövőre a részvénytőke nagyságának arányában juttasson betétet az eddigi intézeteken kívül a Közgazdasági Banknak, az Aradi Általános Takaréknak és a Kereskedelmi Banknak is.

Az állami magvizsgáló állomás berendezésére ezer korona segélyt proponál a tanács. A tüzoltók részére motoros fecskendőt kellene beszerezni, de ez időszerint erre nincs pénz, noha Green Nándor főkapitány kijelentette, hogy a tüzoltó kérdést már valahogy meg kellene oldani.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi november hó 13-án délután tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 67. Vida Vilmos tb. rendőrségétiszt kérvénye rendkívüli fizetési előleg utalványozása iránt. 68. Odry Zoltán rendőrtiszt kérvénye rendkívüli fizetési előleg utalványozása tárgyában.

A főispán intése.

— Az eladósodott Arad. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Arad város jövő évi költségvetésének tárgyalása alkalmat adott Urbán Iván főispánnak, aki ma a tanács előkészítő ülésén elnökölt, hogy a város pénzügyi gazdálkodásáról a maga véleményét minden tartózkodás nélkül elmondja és a tanácsot figyelmeztesse, hogy úgy a város közönségének, mint az ellenőrző kormányhatóságnak jogos kritikáját keltheti föl a terhek folytonos emelkedése. Maga a tanács is érezte, hogy rendkívül nehéz viszonyok között terjeszti be a holnap megtartandó közgyűlés elé a költségvetést amely a mai napig arról volt nevezetes, hogy pótdadó leszállítást jelent, azonban ma kitűnt, hogy a hármass bizottság tárgyalásai óta körülbelül 80.000 korona újabb kiadások beállítását vált szükségessé és a főszámvevő által elkészített tervezetben kimutatott és pótdáddal fedezendő hiány tetemesen megnövekedett.

Varjassy Lajos polgármesternek ahhoz a végső mentőgondolathoz kellett folyamodnia, hogy már most állítsa be a tanács az Acsev. jövő évben fizetendő adójának legalább a felét, mert különben 80, de lehet, hogy 81 százalékos pótdadót kellene kérni a törvényhatóságtól a szükségletek fedezésére. Rendkívül súlyos a város pénzügyi helyzete, különösen ha szemelőtt áll az a körülmény, hogy a költségvetés kiadási tételei legnagyobb részt személyes kiadások és kamat terhek növekedése által emelkedtek alig meglátható magasságra. Ha a törvényhatóság határozattal emeli a tanács javaslatát és a belügyminiszter azt jóváhagyja, akkor 80.000 korona oly adójóvedelemmel számol a város már most, amely csak jövő évi április 1-én válik esedékessé és ez által a pótdadó kulcsát sikerül 74 százalékra leszállítani.

A tanács ülésén Kilenyi János főszámvevő csak a költségvetés végösszegeit ismertette s miután megállapították, hogy a 64.000 koronára rugó családi pótlék és 12.230 koronára rugó egyéb kiadásokkal együtt 2.839.000 korona a szükséglet, 1.720.879 korona a bevétel s az így mutatkozó 1.118.121 korona hiány 80 százalékos pótdáddal fedezendő.

Ezzel a népszerűtlenség bélyegével ellátott előterjesztéssel nem akart a tanács a közgyűlés

elő járulni, mert a holt napi tárgysorozaton különben is csupa olyan tárgy szerepel, amely legnagyobb részét a közönség újabb megterhelését jelenti.

Érezte ezt a polgármester, aki azt az előterjesztést tette, hogy előre nem látható bevételek címén állítson be már most a törvényhatóság az Acsev. jövő év április 1-én fizetésre kerülő 167.000 korona adójából akkora összeget, hogy a pótdadó kulcsa a tavalyinál kisebb legyen, vagy legalább is ne emelkedjék. A polgármester ezt azzal indokolta, hogy az Acsev. okvetlenül megkezdé április elsején az adófizetést és a közönség hangulatával találkozni, ha ezt a nagy jövedelmet a pótdadó csökkentésére fordítanak.

Vannay Gyula tanácsnok és Kilenyi főszámvevő nem lelkesedtek valami nagyon ezért az ideáért, mert mindketten azt hangoztatták, hogy rendkívül bizonytalanok a jövő adózási viszonyai, amennyiben az új törvény értelmében a közönség adóinak többféle faja eszik és számszerűleg egyáltalában nem mondható ma meg, hogy a városnak mekkora jövedelme lesz az adókból? Lehetséges, hogy annyi folyik be a város pénztárába, hogy az Acsev. adója nélkül is talán 70 százalékra száll le a pótdadó kulcsa.

Urbán Iván főispán arra inti a tanácsot, hogy óvatosan járjon el ebben a kérdésben és szükségesebbnek tartaná, — ugymond — ha a város revízió alá venné az adósságait és a kölcsönök függő rendszerével szakítva áttérne egy nagy konverzió lebonyolítására, amelyet még a mai súlyos pénzügyi viszonyok között is megoldhatónak tart. Ismeri azt a nehézséget, amely a stornodíjak kikötése körül szokott támadni, de abban a véleményben van, hogy a szokásos három százalékos egy százalékra lehet lealkudni, amint hogy ő erre az életből ismer példákat. De nemcsak ez a szempont vezeti őt eme felszólalásában, hanem a nagyközönség igényeinek a kielégítésére is gondol, mert a helyi pénzügyi intézetek részéről azt a panaszt hallotta, hogy a sok és lekötött városi kölcsönök révén nagy összeget kell elvonni a kisemberek hitelkérelmei kielégítése elől. A város adósságainak kamatait rettentő sullyal nehezdednek a költségvetésre és addig nem is jut a város lélegzethez, míg ezt a ballasztot el nem távolítja haladásának szekeréről.

— Vigyáznunk kell — mondotta a főispán — mert egyszer csak fizetésektelen lesz a város, s a pénzügyminiszter azt találja mondani: elég volt az adósságcsinálásból, majd én veszem kezembe a pénzügyek rendezését és nyakunkra küldi a kormánybiztost.

Hosszabb vita folyt azután arról: az Acsev adója körülbelül milyen nagyságra értékelhető már most, miután az csak a vasutársaság mérlege alapján, illetve az állami kivetés alapján lenne pontosan megállapítható. Hogy nagyobb meglepetés a várost ne érhesse, a tanács abban állapodott meg, hogy 80.000 koronát állít be a jövő évi költségvetésbe, mint említettük, előre nem látható bevételek címén és most már az összes kiadások felszámolása után 74 százalékban állapította meg a pótdadó kulcsát.

A tanácsnak ez a határozata szerencsésnek és helyesnek mondható. Mi még a nyár folyamán rámutattunk arra a veszélyre, amely a város gazdasági életét fenyegeti, ha Arad vezetőférfiai nem tanúsítanak kellő bölcsességet az Arad-csanádi Vasutak községi adójának fölhasználásával. Olyan irányzat is keletkezhetik a vasutnál, amely vagy az államosítást, vagy pedig az Acsev. igazgatóságának Budapestre való helyecését óhajtja. Bármelyik esetben Arad rendkívüli veszteséget szenvedne. Am a mai határozat eloszlatta ezt a fenyegető veszedelmet és így — a mostani szituáció szerint — nincs kilátás arra, hogy az Acsevnek Aradhoz való viszonya megváltozzék.

A kapzsi autobusz.

— Arad város tanácsa a viteldijemeléssel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Leplezetlenül s a legridegebb tüzeti szempontok elárulásával terjesztette ma Lócs Rezső tanácsnok a tanács elé az autobusz-felügyelő bizottságnak a viteldijak felemelésére vonatkozó javaslatát, amely nemcsak a közönség körében keltette a leghatározottabb visszafutást, hanem magában a tanácsban sem találkozott feltétlen helyesléssel. Az előadó kénytelen volt bevallani, hogy a négy filléres viteldij emelés nemcsak bőven megtéríti a túlmagasan számított benzindifferenciát, hanem még igen tetemes, legalább 50 százalékos haszna lesz a vállalatnak, mert mégha 40.000 koronával számítják is a benzintöbbletet, akkor is 80.000 korona bevétel származik az emelésből. Mindezek ellenére a legridegebb módon ragaszkodott úgy az egyes meneteknek, mint a bérletjegyek árának már többször ismertetett felemeléséhez. Bemutatta a bérletkötő gyűlésének határozatát, azonban azt javasolta, hogy arra a tanács ne legyen tekintettel. Varjassy Lajos polgármester és Kádás Kálmán főjegyző kijelentették, hogy a bérletemelést méltánytalannak tartják és elég lenne a nyolc koronás ár is.

Urbán Iván főispán arra mutatott rá, hogy mikor az Acsev. emelte a tarifáját, akkor is bojkottal és egyéb retorzióval fenyegették és ez minden forgalmi eszköz tarifaemelésénél így van, de mindezek ellenére a forgalom nem csökkent, sőt ellenkezőleg nem remélt módon emelkedett. A főispán maga is a bérletemelést mellé állott, mert ugymond: nem lenne méltányos, hogy azok fizessék meg a vállalat esetleges deficitjét, akik annak kocsijait nem használják. A tanács többsége úgy határozott, hogy az autobusz felügyelő bizottság javaslatát egész terjedelmében elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek.

Remélhetőleg a közgyűlés megmutatja, hogy nem egyes személyek érdekeit szolgálja, hanem ama fontos feladatot akarja elvégezni, amelyet a polgárság rábizott. Remélhető tehát, hogy a városi képviselők felháborodva utasítják vissza a viteldij emelés ötletét és lesz olyan ember a törvényhatóságban, aki rámutat az üzemigazgató "tévedésére." Lesz olyan városatyja, aki kérdőre vonja az üzemigazgatót, hogy miért mutat ki benzindrágulás címén negyvenezer koronát, holott komoly szakemberek számítása szerint a drágulásból előálló többkiadás csak huszonnégyezer korona. Ez a drágulás csak 8 percentnek felel meg, holott az autobuszok viteldiját 33, illetve 50 percenttel emelik. Ezt nem szabad megengedni Arad közgyűlésének, különösen akkor, amikor Arad város tanácsa maga beismeri, hogy a viteldij emelést nem a szükség parancsolja, hanem nyereszkesedés vágya. Tisztelettel kérdezzük a nagytekintetű tanácstól, hogy akkor minek nekünk városi üzem, ha annak segélyével ép úgy préselik a polgárság zsebét, mintha a vállalat privát emberek kezében volna.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kovács Gyula továbbra is fogva marad. Budapestről jelentik: A budapesti itélő tábla Horváth dr. tanácselnök elnöklésével és Agórszki Péter dr. előadása alapján ma délután tárgyalta azt a fölfolyamodást, a melyet a harmincnappal meghosszabbított vizsgálati fogság ügyében hozott vádtanácsi határozat ellen adott be Kovács Gyula és védője a letartóztatott képviselő szabadságra helyezése érdekében. Az itélőtábla Kovács Gyulának és a védőjének fölfolyamodását elutasította, jóváhagyva a vádtanács határozatát. Kovács Gyula tehát a tábla mai határozata szerint most már az esküdtszéki főtárgyalásig fogva marad.

Késik a döntő harc.

(A török és bolgár haderő Csataldzsánál. — Változások a török vezérletben. — A szövetségesek hódításai)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, november 13.

Az európai Törökország testében véres és fegyveres lábbal gázoló Balkán-szövetség seregeiről már nem hoz szenzációs híreket a táviró. Csendesesen, ellentállásra képes ellenfél nélkül haladnak mindenhol előre a szövetséges seregek, csak Skutari és Drinápoly török szigete áll még a szláv hódítók tengerében. És Csataldzsánál sorakozik fel a török főhadserég elhatározó élet-halál harcra, amely még nem kezdődött meg.

A háborúról szóló híreink a következők:

Mi történik Csataldzsánál?

Konstantinápoly, november 12. Mahmud Muhtar basa, aki Kirk-kilisszénél és Vizánál a török balszárnyat vezényelte, tegnap ide érkezett és este Csataldzsába utazott. Hír szerint erődítést kér. Este katonai vonatcsapatokkal és számos tiszttel Csataldzsába megy. A jemeni katonai parancsnok, Izzed basa volt vezérkari főnök, akit sürgősen Konstantinápolyba hívtak, néhány nap múlva ide érkezik és hír szerint átveszi a hadsereg főparancsnokságát.

Konstantinápoly, november 12. Az Alemdar értesítése szerint *Csorlut a törökök visszafoglalták*. Az erzerumi és trapezunti zászlóaljok nagy vitézséget tanúsítottak.

Szófia, november 12. A félhivatalos Bolgária jelenti, hogy *Csataldzsá mellett a csata megkezdődött*. A bolgár hadsereg közvetlenül a török erődítések alatt áll.

Konstantinápoly, november 12. Cserkeszkőj mellett megkezdődött a harc, de a *csataldzsai vonalon csend van*. Siliör mellett előőrsi csatározások folynak. A főhadiszállásra érkezett tábornokok tegnap visszautaztak Konstantinápolyba és hosszasan tanácskoztak a nagyvezérrel.

Szófia, november 12. Csataldzsában még nem volt komoly harc. Alaptalan az a hír, hogy a bolgárok áttörték a törökök harc-vonalát. Egyelőre csak a döntő csatába való készülődésről és a csapatok koncentrációjáról van szó. A török hadihajók mind a két tengeren foglalnak állást, hogy a csatában a szárazföldi csapatokat támogassák.

Budapest: Az itteni török főkonzul tegnap éjjel Konstantinápolyból a következő távirati hivatalos jelentést kapta: A török csapatok Szerovics mellett előnyomultak és megsemmisítették az ellenséget. Tíz ágyút és nagyon sok löszert zsákmányoltak.

Szófia: A keleti hadseregről ide igen sok érthetetlen hír érkezett. Azt mondják, hogy a bolgár tüzérseg már péntek óta állást foglalt a Csataldzsá vonalban és a török balszárnyat a csapatok átfogták és ma *Csataldzsá falu ellen rohamot intéztek*. A nagy távolság és a bolgár főhadiszállás titkolózása miatt a hírek ellenőrizhetetlenek. Az ellenben biztos, hogy tegnap egy török hadosztály Drinápolyból Maras irányában előretört és nagy veszteségekkel vonult vissza.

Berlin: A Vossische Zeitung jelenti San-Stefanóból: Gallipoliiba igen sok csapatot küldtek. Stefanóban a zsákmányolt görög szállítóhajók kézen állanak csapatszállításra. A kikötőben nyüzsgő a katonaság és folytonosan indulnak csapatok a harctérre.

Sztara Zagora: A bolgár főhadiszállást áthelyezték Kasil-Agacsba. Ez délkeletre van Sztara-Zagorától, bolgár területen, közel a török határhoz.

Drinápoly ostroma.

Szófia, november 12. A Bolgária jelenti: A Drinápolyban lévő törökök legutóbbi kitörése alkalmával néhány keresztény katonának sikerült a bolgár táborba szökni. Ezek a katonák azt beszélik, hogy a szomszéd falvak lakói Drinápolyba menekültek. A város lakossága rendkívül fölszaporodott és éhínség fenyeget. A katonák már csak fél kiló kenyert kapnak naponként és azt hiszik, hogy a vár e miatt kénytelen lesz néhány nap múlva kapitulálni.

Köln: A Kölnische Zeitung szerint Drinápoly körül elkezdett harcok folynak és *Maras vár bolgárok kezében van*. Mindkét hadsereg az eddigieket is felülmúló veszteségeket szenvedett. A Csataldzsá vonalon eddig komoly harc nem volt és a bolgárok áttöréséről szóló hírek alaptalanok. Csak csapatösszevonások és készülődések történnek az utolsó ütközetre.

Belgrád: Ide annak a híre érkezett, hogy a Csataldzsá vonalat áttörték. Tegnap a szerb hadsereg Stefanovics tábornok alatt a bolgárok segítségével elfoglalta Drinápoly egyik erődjét.

Szófia: Nyolcszáz török foglyot innen Rácába szállítottak. Nyolc török fogoly katonatisztet egy itteni szállodában helyeztek el. A *bolgár minisztérium a fogoly török törzstiszteknek tizenegy, az alantás tiszteknek napi hét frank zsoldot ad*.

Konstantinápoly védelme.

Konstantinápoly, november 12. Az idemeneült muzulmán lakosság körében újra néhány koleraeset fordult elő. A kormány intézkedést tesz, hogy elejét vegye a járvány terjedésének.

Konstantinápoly: A Hampshire nevű angol cirkáló tegnap ideérkezett. A Goeben nevű német cirkáló pénteken ér ide.

Konstantinápoly, november 12. Tegnap ideérkezett egy orosz, egy francia és egy olasz páncélos hajó. Az Admiral Spaun osztrák és magyar páncélos hajó már tegnapelőtt jött ide. A lakosság nyugodt. A kormány a legnagyobb energiával teszi meg a biztonsági intézkedéseket.

A nyugati harctér eseményei.

Szófia, november 12. Félhivatalosan jelentik, hogy a Todorov tábornok parancsnoksága alatt lévő bolgár hadsereg november 10 én Szalonikiba bevonult.

Belgrád: Prilep körül rendkívül heves és véres harcok voltak. A szerb tüzérseg nem tudott kifejlődni, a gyalogság a hegyszorosokon áterőszakolta magát, de a török tüzérseg gyilkos tüze fogadta. Estig azonban a szerbek valamennyi hadállást elfoglaltak és a törökök eszeveszett futással Monasztirba vonultak vissza. A szerbek körülbelül 5000, a törökök kilenc ezer embert veszítettek.

Rjeka: Biztos, hogy a tarabosi védőcsapatok nem tudják tovább tartani az erődöt és egy részük már ma megfutamodott, de a török előőrs-hálózat a szökevényeket arra kényszerítette, hogy térjenek vissza Tarabosba, az engedetleneket lelőtték.

Atén, november 12. Szapundzakisz tábornok jelenti: A görög csapatok megszállták Pentepigádia várat és a környező erődítéseket. A törökök visszavonultak a magaslatokra, a melyeket a Karvasszarába víró utak urálnak és a melyekről hatástalan tüzelést kezdtek. Az epiruszi Anogi mellett vívott több napi harcokban százhuszonnégy görög és tizenöt krétai katona megsebesült. A törökök által Prevéza mellett elsüllyesztett *Adalia* torpedóhajót angol matrózok kiemelték. A hajó teljesen sérületlen, mert parancsnoka a hidrans kinyitása által okozta a hajó elsüllyedését. A torpedóhajó új neve Nikopolisz lesz.

Atén, november 12. Görög torpedóhajók tegnap Pieruszba hozták a Tenedosz német Levante

hajót, amely állítólag nyolcvanegy török katonát Szalonikiból Konstantinápolyba akart szállítani.

Rjeka, november 12. Szkutari tegnapi és mai bombázásáról érkezett magánjelentések szerint a bombázás sok épületben károkat okozott és több embert megsebesített. A helyzet ismerősei szerint a helyőrség nem tarthatja magát sokáig. Bizonyossággal híre jár, hogy a tarabosi védelmi csapatok egy része a további ellentállás kilátástalanságára való tekintettel tegnap reggel menekülni kezdett. A török előőrsök azonban a szökevényeket kényszerítették, hogy visszatérjenek a Tarabosra. Ez alkalommal több szökevény megsebesült.

Békétárgyalás lesz?

Rjeka, november 12. Montenegrói politikai körökben megvanak győződve arról, hogy Törökország és a balkáni államok között már a legközelebbi napokban konkrét békétárgyalások fognak kezdődni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: *Leányvásár*, operette.

Csütörtök: *Saphó*, szimf. Először.

Péntek: *Saphó*, szimf. Másodszor.

Szombat: *Abrahám a menyországban*, operette. Bemutató-előadás. Először.

Vasárnap: Délután: *A kis gróf*, operette. Este: *Abrahám a menyországban*, operette. Másodszor.

Hétfő: *Mella Mars és Laszky Béla* nagy hangversenye és *Mézes hetek után*, vigjáték.

Kedd: *Mella Mars és Laszky Béla* nagy hangversenye új műsorral és *A szép gárdista*, operette.

* Fényes Annus tervei. Az aradi közönség kedves ismerőse, Fényes Annuska most otthon van, Nagyváradon, ahol tanulással tölti ideje legnagyobb részét. Hogy mik a tervei, azt így csacsogta el a legfiatalabb magyar primadonna:

— Legutoljára a Gésákban játszottam, ha előveszik a darabot, hát akkor játszom. Legközelebbi szerepem a *Suhanc* lesz, körülbelül március közepén, amikor a Király-színház 10 éves fennállása alkalmából jubileumot rendez. *Bíró Lajos Emmi* címen vigjátékot ír direkt az én számomra. A bemutató valószínűleg a szezon végén lesz. Ugyancsak az én számomra ír darabot *Somlai Arthur*, a Nemzeti-színház művésze. Felszólított a Hunnia-filmgyár is, hogy játsszak egy humoros gyermekjelenetet, de Beöthy László nem enged, azzal az indoklással, hogy tavasszal neki is lesz filmgyára, akkor majd játszhatok moziképet. Bizony sok feladatnak nézek még elébe. De azt hiszem, meg fogok birkózni a nehézségekkel.

* Sappho. Az aradi színház legközelebbi premierje csütörtökön lesz; Daudet Alfonz Sapphóját mutatja be. A romantikus drámairodalom egyik legsudásabb alkotása ez, amely méltán említhető együtt a Kaméliás hölgygel, a minden idők legszebb, legőkeletesebb romantikus drámájával. A Sappho is ilyen zsánerű, az öregedő, elvirult coursisan szomorú, megható tragédiáját tárja elénk, azét a szerencsétlen asszonyét, aki hosszú, viharos, fékevesztett élet után tiszta szerelemre gyulad egy gyermekre, egy érintetlen kis francia diák iránt, aki után kétségbeesett mohó vágyakozással eped, de hiába. A Sappho annak idején Párisban óriási diadalt aratott; a budapesti bemutató a legteljesebb siker jegyében folyt le, s valószínű, hogy ez a dráma Aradon is a megérdemelt sikert fogja aratni. A két vezető szerepet a Keszler pár játssza, a darabot Keszler rendezi.

* Culp Julia december 1-én tartja egyetlen dalestélyét a „Fehér Keresztben.” Jegyek *Kerpelnél*.

* **A nyári színház bére.** Ismertették lapunk mai számában Szendrey Mihály aradi színház igazgatójának a város közönségéhez intézett beadványát, amelyben leírja a színház sötét helyzetét és a rossz pénzügyi viszonyokkal indokolja azt a kérelmet, amelynek teljesítésétől a színház összeomlásának elkerülését reméli. Azt kéri a színház igazgató, hogy a város a nyári színház évi 6000 korona bérét ez év október elsejétől a jövő év szeptember végéig esedékes időre engedje el. A kérelmet Lócs Rezső tolmácsolta a tanács ma tartott ülésén igen meleg szavakkal s kijelentette, hogy a maga részéről indokoltnak tartja és kéri is annak teljesítését. A tanács tagjai ugyanezen a véleményen voltak. Urbán Iván főispán kijelentette, hogy maga sem zárkózik el az elől, hogy a város közönsége a színház rossz helyzetén segítsen, mert meggyőződött arról, hogy a legjobb előadások ellenére is a színház igen gyakran üres. Ennek azonban — úgy mond — az okát kellene keresni, mert tapasztalata szerint az aradi közönség nem tartózkodik a mulatságtól, mert azt látja, hogy a korcsmák és kávéházak bizony telve vannak vasárnaponként, ami nem bizonyít a pénzhány mellett. A tanács ezután azt a javaslatot ajánlja a közgyűlésnek elfogadásra, hogy a város a színház igazgató kérelmének tegyen eleget.

* **Ajándék a kulturpalotának.** Barta Ernő festőművész, akinek a Weisz Leó-féle szalonban rendezett kollektív kiállítása szép sikert aratott, a kiállításon szereplő *Megváltás* című művészi részkarót az aradi kulturpalotának adományozta és a képet már el is juttatta Varjassy Lajos polgármesterhez.

* **A vasárnapi filharmoniai hangverseny** szólistája Mooshammer Roman zeneakadémiai tanár, aki 1894. óta a bayreuthi Wagnerfestspieléken 7 hárfaművész közül az első szólista, magával hozza 5000 koronás hárfáját, melyhez hasonló egész Magyarországon nincs. E ritka finom kivitelű hangszeren fogja előadni Parish—Alvares Oberon fantáziáját. A katonazenekarral bővített egyetemi zenekar Zellner Sándor karnagy vezetésével Liszt Ideálok című szimfóniai költeményét, Beethovennek tavaly feltalált ifjúkori művét, az u. n. Jénai szimfóniát és Weber fantasztikus Oberon operanyitányát fogja előadni. Jegyek 6—2 korona árban Scherhag és Fia cégnél (Andrássy-tér 14.) A bérlők e napokban kapják meg igazolványukat. E tekintetben minden kérdészködéskor Schattelesz József egyetemi pénztáros ad felvilágosítást. (Batthyányi-utca 28. sz.)

* **Művásárlások a Solymosi kiállításon.** A Solymosi kiállításon, mely szerdán este zárul, a tegnapi napon nagyarányú művásárlások történtek. Közönségünk siet az utolsó napokat felhasználni, hogy magának kedvezményes áron és feltételek mellett maradandó becstű műtárgyakat beszeressen. Tegnap következők vásároltak: Zerkovitz Rudolf vezérigazgató, Leitner főmérnök Deutsch Andorné, Sebes Ede felügyelő, Gruber ny. huszárfőhadnagy, Kara Győző tanár, Stengl Andor ipartőfelügyelő (2-ik vásárlás) Nemess Aladár acev. hiv. Fülöp Béla dr. udv. tanácsos Temesvár, Huszár Ödön dr. ügyvéd Temesvár stb. Több, mint husz képre folyik az alkú a tárlat tulajdonosával.

* **Mella Mars és Laszky Béla Aradon.** Komoly, nagyszerű művészi esemény színhelye lesz a következő hét két napján az aradi színház. A világ egyik leghíresebb dízeje, Mella Mars fog Aradon vendégszerepelni, hogy ki való művészetét, csodálatos interpretáló képességét az aradi közönségnek is bemutassa; mint mindig, ezúttal is Laszky Béla kíséri a kiváló művésznőt, aki különben Laszky szerzeményeit adja elő.

* **Ábrahám a menyországban.** Az aradi színházban ezen a héten ismét kitűnő operett kerül színre, a szövegét Willner és Bodarsky, az ismert librettisták írták, a zenéjét pedig Granischtaedter Brunó, a kiváló komponista szerzte.

* **E hét újdonságai:** Molnár Ferenc: A farkas, Condillac: Értekezés az érzetéről ford. Jancsovits Ferenc. Kaphatók: Kerpel Izsónál.

* **60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 160 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzöttségében, Aradon.**

* **A Fekete kancellár.** (Szerdán utoljára az Urániában.) A legnagyobb siker jegyében kerül színpadra minden előadásra A fekete kancellár, a modern kinematográfiának ez a legnagyobb remekműve. Még csak szerdán kerül előadásra ez a nagyszabású film és éppen ezért nem győzzük eléggé figyelmeztetni a közönséget, hogy használja fel az alkalmat, hogy megtekintse a képet, mely valószínűség szerint többet nem kerül Aradra. Alig van már valami külön mondani valónk A fekete kancelláról, melyet bőven ismertettünk, csak arra akarunk utalni, hogy Psylander mellett a dán királyi színház legkiválóbb színészei játszanak benne és olyan pazar kiállítású a kép, ami mellett eltörpül minden eddig látott mozikép. A fekete kancellárral együtt színre kerül a műsor többi nagy érdekessége is. 175

* **Detektiv-műsor az Apollóban.** A mozgóképfényképszínház nemcsak a technikája fejlődött rövid egy-két év alatt a tökély bámolatára magaslatára, hanem az irodalma is a legörvendetesebb haladást mutatja. A torzított komikum és a rémdrámák szélsőségei és olcsó hatás eszközei mindinkább hátrálni kénytelenek a nívósabb felfogással és művészebb tartalommal megírt alkotások előtt. Élénken demonstrálja ezt a javuló irányzatot az „Apolló színház” holnapi műsora is, amelyet a színpad detektiv műsornak jelez és mégsem a hozsalom szenzációit hozza, hanem hoz érdekfeszítő, de nem vértől csepegtő, hanem artistikusan szőtt drámai cselekményeket s a derűs filmekben izléses mosolygó történeteket. A legmegképpőbb drámák egyike az, amely egy vasuti összeütközést elbáritó hősnő történetét adja. Valtén állomás kitérője amerikai film a legjavából s melléje méltán sorakozik a másik amerikai film, egy vigjáték, melynek címe: A szerelem is betegség.

Szerb diákok a monarchia követte ellen. (Hogyan támadt az Ugron elleni merénylet híre.)

Távirati tudósítás.

Belgrád, november 12.

A szerb főváros érdeklődése most természetesen a Studenicka ulica 40. szám alatt levő „Ausztriansko pozlanszk,” a magyar osztrák követség felé fordul. Több ízben voltak a rendőrökkel megrakott palota előtt apróbb nagyobb tüntetések is, melyeket azonban hamarosan elnyomtak. Szombaton délután pedig a rendőrség összeesküvést fedezett fel, mely Ugron István, a magyar-osztrák követ ellen irányult.

Az összeesküvés részeseit, néhány szerb diákot nyomban leartóztatták s így ártalmatlanná tették, a merénylettervnek azonban híre futott. Belgrádból Magyarország felé szünetel úgy a telefon, mint a táviróforgalom, a szerb főváros központja még a szomszédos Zimony hívásaira sem felel. Így történt, hogy amikor a tervezett merényletről szóló hír tülzött formában napvilágra került, a valóságról senki sem győződhetett meg.

A belgrádi rendőrségnek már szombaton délután tudomására jutott, hogy a Terazijen levő Takoro vendéglőben előtte való este több diák mulatott, akik elhatározták, hogy Ugront megverik.

Az összeesküvés híre egy magyarországi származású pincér vitte meg a rendőrségnek, mely nyomban intézkedett. Elfogta az összeesküvés részeseit, akik azt állították, hogy ittasak voltak, amikor fenyegetőztek. Ennek ellenére is rendőri őrizet alatt tartják őket. A magyar osztrák követség előtt megkettőztették a rendőrszemeiket.

VIDÉK.

Megyebizottsági tagválasztás. Tornováral jelentik: A mai megyebizottsági tagválasztáson nagy többséggel Stiger István kurtakéri jegyzőt választották meg.

Megölték

a spanyol miniszterelnököt.
(Anarchista merénylet Canalejas ellen.)

Távirati tudósítás.

Madrid, november 12.

Canalejas spanyol miniszterelnököt ma délután a főváros utcáján a belügyminisztérium palotája előtt két revolverlövessel megölte egy elszánt merénylő, aki azután öngyilkosságot követett el.

A gyászos eseményről Madridból csak kevés hír érkezik és a részletekről alig egy-két szóval számolnak be az éjszaka érkezett táviratok is, ami arra vall, hogy a spanyol kormány szigorú cenzurával eresztí át a merénylet híreit. Így még azt sem lehet határozottan tudni, hogy Canalejas ellen magánbösszűből követték-e el a gyilkos merényletet, vagy — ami valószínűbb az anarchista országában — politikai természetű merénylet történt.

Az első rövid híradás után érkezett táviratok ezeket jelentik:

Canalejas miniszterelnök már hosszabb idő óta sűrűn kapott fenyegető leveleket, de nem törődött velük és nem engedte, hogy rendőrök vigyázzanak rá.

A gyilkos merénylet akkor történt, mikor déltájban a belügyminisztérium épületébe akart menni, hogy a minisztertanácsban elnököljön. Alig lépett ki kocsijából, odaugrott egy férfi és három-négy lépésnyire kétszer rálőtt a miniszterelnökre. Canalejas felsikoltott és összerogyott. Mind két lövés halálos volt. Mikor a járőrök hozzárohantak, már meghalt.

Sokan látták a merénylőt a gyilkosság előtt a belügyminisztérium palotája körül ólálkodni. A merénylet után a kavargásban senkinek sem jutott eszébe, hogy a gyilkost üldözze vegye. Csak mikor a holttestet bevitték a minisztériumba ocsudott fel a rendőrség és a sokaság. A legnagyobb zűrzavar közepette közel a merénylet színhelyéhez tövés dördült el, s egy férfi holtan bukott a földre. Ez volt a gyilkos. Mikor meggyőződött arról, hogy a miniszterelnök meghalt, tehát szándéka célt ért: öngyilkosságot követett el.

A rendőrök találmára sok gyanús embert fesszefogdostak, de kiderítették, hogy nincs közülük a gyilkossághoz. Megállapították, hogy Canalejas anarchista merényletnek esett áldozatul. A gyilkos spanyol származású ember, neve Partinaz Manuel. A rendőrség veszedelmes anarchistának ismerte. Szemtanuk állítják, hogy amikor a miniszterelnök elé rohant, ezt kiáltotta:

— Pusztuljon a királyság, éljen az anarchia.

Alfonso királynak mindjárt a gyilkosság után jelentették a történeteket. A király mélyen megrendült s elakart menni Canalejas holttestéhez, de környezete kérlelte, hogy ne tegye. Délután a király kiközösített és az uton a közönség lelkesen tüntetett mellette.

Canalejas holttestét egyelőre a belügyminisztériumban terítették ki.

Későbbi távirat jelenti: Canalejas miniszterelnök gyilkosát Manuel Partinaz Ferrato Martinnak hívják. Algradoban született s 27 éves volt. A tett okát nem tudták megállapítani. Szemtanuk kijelentik, hogy a merényletnél anarchista felkiáltásokat hallottak. Még kérdéses, hogy személyes bosszúról, vagy pedig anarchista merényletről van-e szó. A minisztérium épülete előtt leartóztattak egy fiatal embert, akit azzal gyanúsítanak, hogy összeesküvésben állott a merénylővel.

A minisztertanács rögtön összehívta s elhatározta, hogy Canalejast a belügyminisztériumban ravatalozzák fel s onnan temetik el nagy pompával.

Aradi ujságírók a Kölcsey-egyesületben.

— Az első zsúr. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Alig egy hete még, hogy olyan körökből, amelyeknek a kulturpalota létesítése körül elvitázhatatlan érdemeik vannak, e körökből olyan kijelentések hangoztak el, amelyek szerint: a Kölcsey-egyesület hivatását már betöltötte, rá többé szükség nincs, működését azon a napon, amelyen a Kulturpalotát a kellő ünnepélyességgel és az elmaradhatatlan bankettel megnyitják, befejezheti.

A Kölcsey-egyesület ma délután tartotta első felolvasó ülését. És mintha spontán, lelkesedve akart volna demonstrálni a közönség: ezen a zsúron a szokottnál is nagyobb, díszesebb publikum vett részt, és ez a díszes, nagy publikum ószintén, hosszantartóan ünnepelte a szereplőket.

Az ünnepeltetésben sorrendben is először Krenner Miklós dr.-nak, az egyesület alelnökének volt része, aki igen értékes, hatalmas megnyitó beszédében az egyesület multjáról, hivatásáról és céljairól beszélt. A közönség, amely ugyszólván demonstráció ünnepeltetésben részesítette Krenner dr.-t, ezzel a tapssal, ezzel az éljenzéssel fejezte ki véleményét: azt, hogy a Kölcsey-egyesületre, amely a szó teljes értelmében mindig kulturmissziót teljesített, a jövőben is nagy szükség van a megbocsáthatatlan bünt követnek el azok, akik bármiképp, bármily módon sirt akarnak ázni az egyesületnek.

Faragó Rezső, az Aradi Közlöny munkatársa tartott a megnyitó után „Bucsu a régi városházától” címen felolvasást. Egyik szellemes ötlet a másikat követte ebben a ragyogó humorú felolvasásban, melyet lapunk tárcarovatában csaknem teljes terjedelmében közlünk. A közönség melegen honorálta minden ötletét a felolvasásnak, amely kedves remniscenciákat tartalmaz az aradi irodalmi életből.

A műsor következő száma egészen szokatlan és páratlanul álló élvezetet tartogatott a közönség számára. Egy kiváló költőről olvasott fel — a fia, egy kiváló novellista. Rudnyánszky Endre, az Aradi Közlöny munkatársa olvasott fel Rudnyánszky Gyuláról, erről a zseniális költőről, akinek élete tele van tragikummal, aki meghasonlott az emberekkel, a társadalmi renddel, saját magával. Szokatlan, szinte önmegtartóztató objektivitás hangján szövegezte a felolvasás s nagy delicatességgel, de mégis tárgyilagosan beszélt a fiú az apáról, a költő a költőről, az élő az élőről. A közönséget teljesen lebilincselte a felolvasás — melynek rendkívüli érdekességét ez a helyzet még csak növelte — s habár a felolvasó szinte puritán szigorúsággal csak a legegyszerűbb eszközöket vette igénybe, a meghatottság látszott minden arcon s a zsebkendők fehérsége törte meg a padsorokban sok helyütt a selyembluzok tarka színhatását. A közönség hosszú-hosszú tapssal honorálta a felolvasást s Rudnyánszky Endrének többször kellett megköszönni az ünnepeltetést.

Kassab Géza, a rutinos felolvasó következője után. Kassab nemcsak régi ismerőse, de régi kedvence is a Kölcsey zsúrok közönségének. Ezúttal a tőle már megszokott könnyedséggel és szellemességgel a női divatról olvasott fel bőven fűszerezve ötletekkel az érdekes témát.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható melléklettel)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Kibékülünk Szerbiával?

(Vilmos császár a békés megoldás mellett. — Danev küldetése. — Oroszország fenyeget.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, november 12.

Albániáért és az albán Adria-kikötőkért tört ki az a konfliktus a monarchia és Szerbia között, amely még ma is európai bonyodalmakkal és véres háborúval fenyeget. Am épen a fenyegető kilátások miatt az európai diplomácia minden energiájával azon fáradozik, hogy békés megoldást biztosítson a veszedelmes konfliktusban. Vilmos császár, aki a Balkán-eseményekbe idáig nem szövegezte bele, most kilép rezervált állásából és Arzén szerb herceggel is tanácskozni készül. A béke előmozdításán fáradozik Bulgária is. A helyzet tehát ma valamit javult, de még nem dönt el végleg, hogy Szerbia, melyet Oroszország vakmerően támogat, az utolsó órákban jobb belátásra tér e az adriai kikötők kérdésében.

Ma érkezett híreink ezek:

A trónörökös Vilmos császárnál.

Berlin, november 12. Ferenc Ferdinánd királyi herceg november 22 én este érkezik Springébe, ahol 23 án találkozik Vilmos császárral. Magától értetődik, hogy a német császár és a magyar trónörökös behatóan fogják tárgyalni a politikai helyzetet, amely azonban új megállapodásokra nem ad okot, mert a hármasszövetségi államok miniszterei kölcsönös látogatásaik alkalmával a háborúval összefüggő összes kérdéseket tárgyalták és álláspontjukat kifejezték.

Budapest: A szerb király fivére, Kara Györgyevics Arzén herceg ma délben Budapestre érkezett. Míg a vonata a pályaudvaron időzött, a herceg a budapesti szerb konzult fogadta, akivel hosszasan elbeszélgetett. A herceg táviratot adott fel a pályaudvaron a berlini szerb követségre, amelynek jelezte érkezését. Arzén herceg nem száll ki Budapesten, hanem egyenesen Berlinbe utazik a német császár látogatására.

Róma: Félbivatalosan a következőket közlik: Nemcsak Szerbián és Ausztria-Magyarországon áll, hogy Szerbia elérje régi vágyát és megszállja az Adriai tenger partján valamelyik kikötőt, hanem valamennyi nagyhatalomnak szava lesz hozzá. Nagyjelentőségű ebben a tekintetben Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd trónörökös készülő találkozására. A német császár lelkes híve a béke fenntartásának és méltán várja tőle az egész világot, hogy háborús konfliktus nélkül fogja elsimítani a bonyodalmat Szerbia és Ausztria-Magyarország között. Ugy Franciaország, mint Anglia el van tökévelve, hogy megóvják Albánia területi épségét és remélik, hogy Oroszország nem fog ellentétbe helyezkedni a hármasszövetség másik két nagyhatalmával.

Danev közvetíti a békés elintézését.

Páris, november 12. A francia sajtó Danev budapesti missziójában, a nélkül, hogy ennek a misszióknak lényegéről és karakteréről tisztában volna, elsőrendű fontosságú politikai eseményt lát s abban a körülményben, hogy Ferdinánd király bizalmi emberét Budapestre küldte, biztató jelet velt fölismereni arra nézve, hogy az Ausztria és Magyarország és Szerbia között fönnálló differenciákat sikerülni fog békésen elintézni.

Páris, november 12. Az osztrák és magyar-szerb vitás kérdést a sajtó ma valamivel optimistikusabban itéli meg.

A Figaro szerint Danev szobranje-elnök budapesti utazása megnyugtató tünet. Ha a hatalmas Ausztria és Magyarország concessziókat tesz, akkor nyilvánvaló, hogy Szerbiának is föl kell

adnia Albániára vonatkozó pretenzióit. Ha azonban fönn akarná tartani észszerűtlen álmait, akkor nemcsak Ausztria és Magyarország vétőjába ütköznek. Másutt is elvesztené az iránta tanúsított szimpátiákat.

A Radical írja: Groteszk és rettenetes volna egyúttal, ha a szerb kikötő kérdése európai háborút idézne föl.

A Petit Republique írja: Szörnyűsége volna, ha ama kérdés miatt, vajon Szerbiának legyen-e kikötője az Adriai tengeren vagy nem, az európai békét megzavarná.

Berlin, november 12. A diplomáciai körök nem ismerik ugyan félre a nemzetközi helyzet nagy nehézségeit, de ma mégis jobban biznak az európai béke föntartásában. Danev budapesti látogatását itt a legnagyobb figyelemmel kísérik és a legnagyobb fontosságot tulajdonítják neki.

London: A Daily Telegraphnak jelentő bécsi tudósítója: Danev a következőkről biztosította Ausztria-Magyarországot: Bulgária mindent megtesz, hogy Szerbiát eltérítse attól a szándékától, hogy az Adrián megszálljon egy kikötőt. Ha Szerbia ragaszkodnék ehhez a követeléshez, akkor Bulgária nem bocsátaná rendelkezésére hadseregét eme kívánsága támogatására. A tudósító megjegyzi, hogy a helyzet a valóságban nem olyan komoly, mint ahogy külsőleg látszik és jól értesült körökben azt remélik, hogy ez a feszültség rövid időn belül megszűnik Szerbia és Ausztria-Magyarország között.

Az olasz demarche Albánia ügyében.

Belgrád, november 12. Amikor tegnap Ugron István osztrák és magyar követ eltávozott Pasiától, az olasz ügyvivő kereste föl a szerb miniszterelnököt és kormánya nevében a következőket terjesztette elő:

Az olasz kormány jóindulatlan nézte Szerbia új nemzeti fejlődését. Szerbiának az a kívánsága is, hogy Macedóniában levő testvéreinek segítségére siessen, megértésre talált az olasz kormánytól. De épen azok az okok, amelyek Szerbiát arra indították, hogy háborút kezdjen, kötelességévé kellene tennie Szerbiának, hogy Albániával szemben más álláspontot foglaljon el, mint eddig. Szerbia a nemzeti elv alapján indult háborúba és ezt az elvet Albániával szemben sem szabad elejtenie. Nemzeti nézőpontból kellene tehát megítélni, ha Szerbia most Albániát el akarná nyomni. Olaszország az albán kérdésben, valamint az adriai kikötő dolgában szolidárisnak érzi magát Ausztriával és Magyarországgal s azt tanácsolja Szerbiának, hogy követeléseit mérsékelje. Olaszország hozzá fog járulni ahhoz, hogy Szerbia gazdasági érdekei a lehetőségig kielégítenek.

Pasies az olasz ügyvivő előterjesztésére azt felelte, hogy Szerbia teljesen meg van győződve Olaszország jóakarataról és tanácsát meg fogja fontolni.

Szerbia nem enged.

Páris, november 12. A Petit Parisien egyik munkatársa beszélt Meznics párisi szerb követtel, a ki azt mondta, hogy Szerbia nem hajlandó követeléseiből csak egy hájszályit is engedni. Szerbiának minden körülmények között adriai kikötőre van szüksége. Ez a kérdés Szerbiára nézve életkérdés s ettől semmiféle hatalom, semmiféle fenyegetés nem fogja Szerbiát visszatartani. Szerbia el van tökévelve, hogy e véget meghoz minden áldozatot és biztosan számít a nagyhatalomnak, különösen Oroszországnak támogatására. Szerbiának ezenkívül még más szövetségesei is vannak, a kik nem fogják elhagyni.

Páris: Echo de Paris jelenti Belgrádból: Pasies miniszterelnök tegnap kijelentette Ugron osztrák-magyar követségnek, hogy Ausztria-Magyarország fizetését minisztertanács elé terjeszti, de nem reméli, hogy a minisztertanács egyáltalán foglalkozzék vele. A szerb kormánynak az a kötelessége, hogy a véres győzelmek után fenntartsa a béke ügyét az adriai kikötőre, nem törődve a követelésekkel. Hartwig orosz követ, Paget angol

követ szintén tárgyaltak Pasicsal és állítólag kijelentették, hogy kormányuk *ha nem is minden, de a jogos követelését támogatja Szerbiának.*

Belgrád, november 12. Gruics Száva volt miniszterelnök, aki két ízben volt Szerbia konstantinápolyi követe, egy hírlapíró előtt feltűnést keltő nyilatkozatot tett, melyből kitűnik, hogy *Szerbiában csupán Pasics és a pártja követelik az Adria kikötőt, míg a szerb közvélemény határozottan a tulsó követelések elejtése mellett foglal állást.* Gruics a következő nyilatkozatot tette:

— *Törökországgal most végleg le kell számolnunk.* Ezt a megroppant országot fel kell osztani. Konstantinápolyt és Szalonikot szabad városokká kell nyilvánítani, a megrothadt birodalmat pedig részeire kell bontani.

Ezután anélkül, hogy akár csak egyetlen szóval is említene az Adria kikötő kérdését, áttér a hatalmak intervenciójának dolgára:

— *Meg vagyok győződve arról, hogy intervenció lesz, ez az intervenció azonban semmiesetre sem lesz fegyveres.* Meggyőződésem, hogy a háboru lokalizálva marad. Ausztria-Magyarországnak nem lehet érdeke, hogy a török közigazgatást bárhol is fentartsa. Ez annál kevésbé lehet érdeke, mert a török közigazgatás gazdaságilag mindenképen csak a monarchia hátrányára lehet.

Oroszország mozgósít?

Belgrád: Oroszország kötelező ígéretet tett, hogy minden tőle telhető módon rajta lesz, hogy Szerbia megkapja az Adriai tenger mellékén aspirációit. A párisi lapok jelentéseit itt nagy örömmel fogadják, hogy Oroszországban katonai készülődések folynak. Mert ez azt bizonyítja, hogy Oroszország támogatja Szerbiát területi aspirációiban.

Prága: Itteni lapok jelentik, hogy Oroszországban a doni kozákok mozgósítását elrendelték és hogy a vonatok hadi szereket szállítanak. Eddig négy hadtestet vittek a határra.

London, nov. 12. A Daily Telegraph-nak jelentik Párisból: Oroszország valószínűen követelni fogja a Dardanellákon való szabad átmenetelt. Anglia ezt a követelést nem támogathatja s ebből könnyen származhat angol-orosz konfliktus.

Szerb vandallizmus Albániában.

London, november 12. Egy Szerbiából visszateérkezett diplomata a következőket közli a Daily Chronicle-ben: Tisztek és katonák és jól értesült magánszemélyek is egybehangzón jelentettek nekem, hogy a szerbek az arnótákat lemészárolják. Lamanó és Üszküb között kétezer, Prisztina körül ötezer arnótát mészároltak le. Üszküb bevétele után erős szerb őrszereket küldtek a környékre, amelyek az arnóta falvakat meggyújtották és a lakosságot meggyilkolták. Ép így jártak el házkutatásoknál is, ahol az albánokat, akár találtak náluk fegyvert, akár nem, *kíméletlenül megölték.* Az utolsó éjjelen, amelyet Üszkübben töltöttem, egy szerb őrszere harmincegy arnótát agyonlőtt s holttestüket a folyóba dobta. Tisztek beszéltek nekem, hogy a környéken a folyók tele vannak holttestekkel. Meghívtak engem, hogy vegyek részt egy ilyen őrszereken s azt mondták, hogy nagyon szép dolgokat fogok látni. A szerbek azt mondják, hogy a mohamedán albánokat *le kell irtani, ez a leghatásosabb eszköz a nyugalom biztosítására.*

Konstantinápoly: A szerb csapatok Albániában *isszonyu vadsággal vonulnak előre, asszonyokat és gyermekeket a legszörnyűbb módon legyilkolnak.* Állítólag a szerbek megesküdtek, hogy kiirtják az albán fajt.

Viszik a katonákat.

(Csütörtökön részleges mozgósítás? —
Katonavonatok indulása Aradról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

A közönség rendkívüli izgalommal lesi azokat a híreket, amelyek Szerbiával való viszálunk egyes fázisait tárják föl. A polgárság természetesen sokkal sötétebbnek látja a mostani helyzetet, mint az a valóságban van. Az tagadhatatlan, hogy komoly előkészületeket tesz a hadvezetőség, de hiszen ez érthető, mert Szerbia most nem tud féket tenni vágyaira és makacsodásával egyenesen provokálja monarchiánk fegyveres föllépését. Mint emlékeztető, a balkáni háboru előtt Szerbia is kijelentette, hogy nem akar területi gyarapodást, csak Albániában élő fajrokonait akarja fölszabadítani. Most pedig a reménye-hizlalt Szerbia az albániai fontos tengerpartot szeretné elfoglalni, hogy Durazóból és Giovanni di Meduából forgalmas tengeri kikötőt csináljon. Ausztria-Magyarországnak rendkívül nagy gazdasági, kereskedelmi és ipari érdeke, hogy ez a két, tengerparti város ne jusson a szerbek kezére, mert a mi árucikkeink akkor ezen a vonalon — a keleten — nem találnak piacot.

A monarchia rekompenzálni akarja Szerbiát, ha nekünk átengedi ezt a két kikötőt, vagy pedig *ha Albániát szabad államnak hagyja meg.* Szerbia azonban nagy hódító vágyában elutasít minden békés közeledést és folyton a kardjára üt. Szerbia ugyanis Oroszország támogatásában bizik.

Ausztria-Magyarország szeretné elkerülni a fegyveres összetűzést, de ha Szerbia provokálása tovább tart, mégis háborura kerül a sor. Nehogy készületlenül érje hadvezetőségünket az esetleges véres konfliktus, már most megtesz minden intézkedést. A szerb és orosz határt megrakjuk katonákkal. Szerbiát valószínűleg négy helyen támadjuk meg, ha csakugyan elkerülhetetlen lenne a háboru. Megbízható helyről közlik, hogy e hó 14-én, csütörtökön nagyarányu katonai szállítások lesznek. Aradon szintén csütörtökön veszi kezdetét a szállítás. Nem állítjuk, hogy mozgósítanak, de — úgy halljuk — Aradról csütörtökön tekintélyes számu katonaság indul el. Ma kellett volna 250 ujoncnak lemenni Dalmáciába, de ezt a szállítást is csütörtökre halasztották. Ma már Aradon át 17 vagon katonát vittek Nagyszébenből. Sok gyalogos katonát Triesztbe is visznek, ahonnan hajón szállítják őket az albán partokra s itt kell megküzdeniök majd az odáig nyomult szerbekkel.

A mozgósítás még nem jelenti azt, hogy egyes hadtestek területén minden katonaköteles polgárt behívnak. Egy magasrangu katona ezt mondta nekünk a mozgósítás eshetőségéről.

— *Mozgósítás esetén rendszerint tíz korosztályt hívnak be és pedig öt legfiatalabb s öt legöregebb korosztályt: a középsőket egyelőre nem hívnák fegyverbe.* Ez azonban nem jelenti azt, hogy a legidősebb korosztályuk is mindjárt a harcra mennek.

A csapatszállításokról ma a következő táviratok érkeztek.

A Vossische Zeitung ma esti lapja azt a feltűnést keltő hírt közli *pórai távirat* alapján, hogy az osztrák magyar haditengerészet mozgósítási parancsot kapott. Ugyanennek a lapnak jelentik Zimonyból, hogy a dunai flottilát még ma mozgósítani fogják. Reichenbergből pedig azt a hírt kapta a Vossische Zeitung, hogy csütörtökre várható a hivatalos közlés az 1902. évi tartalékos korosztály egy részének mozgósításáról és sok tartalékos már *lekapta* behívóját.

Budapestről jelentik: Berchtold közös miniszter ma délután külön kihallgatáson jelent meg Ferenc Ferdinánd trónörökösnek. A trónörökös

holnap délelőtt utazik el Budapestről Bécsbe, Ferenc Ferdinánd királyi herceg trónörökösétől délután kihallgatáson fogadta Schemau Balázs altábornagyot, a vezérkar főnökét. E kihallgatás után Schemua altábornagy visszautazott Bécsbe. Az újságoknak az a híre, hogy Conrad Ferenc báró hadseregfelügyelő szintén kihallgatáson jelent meg, nem felel meg a valóságnak, mert *Conrad báró hadseregfelügyelő nem időzik Budapesten.* Ma délelőtt fél tíz órakor Ferenc Ferdinánd királyi herceg az udvari kápolnában misét hallgatott. Utána a trónörökös meghallgatta katonai irodája főnökének, Bardolf dr. ezredesnek jelentését. A trónörökös ma délelőtt József Ferenc királyi herceg látogatását fogadta.

A délelött folyamán a budai várba hajtattott Danev Stoján, a szófiai szobranje elnöke és busulátogatást tett Berchtold gróf közös külügyminiszternél. Danev ma este a bolgár főhadiszállásra Sztrara-Zagorába utazott.

HIREK.

Legújabb.

(Konferencia az albán kérdéstről. — Románia készülődik. — Szerb vereség az Adria mellett. — Kolera és éhínség Konstantinápolyban.)

— *Lapzártá után érkezett táviratok.* —

Brüsszel: Angolország egy újabb konferencia gondolatát kezdeményezte. A konferenciát Brüsszelben tartanák meg és célja lenne a Balkán kérdéseket véglegesen elintézni. És pedig három pontja lenne a tárgyalásoknak: az európai Törökország felosztásának módja, Albánia autonómiaja és az ázsiai Törökország integrálása.

Berlin: Itteni illetékes körökben a helyzetet komolynak, de nem válságosnak tartják. Meg vannak győződve arról, hogy ugy Ausztria-Magyarország, mint Németország jelenleg a konferencia ideáját elfogadni nem fogják és remélik, hogy Szerbia, dacára az orosz támogatásnak, követeléseitől, amelyeket Ausztria-Magyarország semmiképen nem akar, el fog állani.

Bukarest: A román hadügyminiszter elhatározta, hogy Dobruzsában a legsürgősebben 39 kilométer hosszú vasúti vonalat épített a katonákkal a határ biztosítása végett esetleges katonaszállítási célokból.

Budapestről jelentik: Az a hír, hogy Carl román miniszterelnök Budapestre érkezett, nem felel meg a valóságnak. Valószínűleg holnap érkezik meg a román miniszterelnök.

Rijeka: Szkutari bombázását tegnap este ismét megkezdték. A törökök a legmagasabb pozícióra vonultak vissza. Az élelmiszer s a háziállatok miatt este megkísérelték hadállásaikat elhagyni, de a montenegróiak visszazűzték őket.

Budapest. Mint a Pester Lloydnak illetékes helyről nyert információ alapján jelentik, a montenegróiakat heves és véres küzdelem után az albánok San Giovanni di Meduából újból kiűzték.

Bukarest: A konstantinápolyi román követség jelentése szerint Konstantinápolyban a kolera növekvőben van. Tegnap negyven ember betegedett meg. A fekete himlő is terjed. Egy másik jelentés szerint Konstantinápolyban éhínség fenyeget.

Páris: A Balkán szövetség kormányai azt a tervet pendítették meg, hogy a négy uralkodó küldje a trónörökösöket csapatok élén Szalonikibe. Ez a bevonulás azt szimbolizálná, hogy a szövetségesek együttesen kerítették birtokukba Szalonikot, amely szabad kikötő lesz.

— *Elhunyt képviselő.* Budapestről jelentik, hogy Jeszenszky Ferenc a baranya szentlőrinci kerület függetlenségi párti képviselője ma délután félnégy órakor a Vörös Kereszt kórházban meghalt.

— *Életuntság.* Özevgy Molnár Sándorné 67 éves napszamosné ma este marólugot ivott öngyilkossági szándékból. A kórházba szállították.

— Viktor Emánuel a királyhoz. *Buda-pestről* jelentik: A király tudvalevőleg táviratban üdvözölte az olasz királyt születése napján és táviratában megemlékezett a tripoliszi győzelméről is. Az üdvözlésre ma Viktor Emánuel olasz király a Trinakria hajóról Castel d'Elmó állomáson át a következő drótnélküli táviratot intézte Ferencz József királyhoz:

„Nagyon hálás vagyok Felsőgednek a szerencsekívánataért, melyeket Felsőged kegyes volt nekem oly szívéllyel kifejezni. Felsőgednek ezért teljes szívemből a legmelegebb köszönetemet fejezem ki és kérem Felsőgedet, hogy legyen meggyőződve, hogy a legnagyobb örömmel fogadtam a szeretetreméltó üdvözlését, amelyet kegyes volt a lybiai akció sikere alkalmából és a hadsereg és a haditengerészet magatartásáért hozzám intézni. Viktor Emánuel.”

— Bankett Tisza István tiszteletére. A bankett rendező-bizottság felkéri mindazokat, akik Tisza István gróf tiszteletére e hó 18-án este 7 és fél órakor a Fehér Kereszt szálloda télikertjében tartandó társas vacsorán részt óhajtanak venni, szíveskedjenek a részvételi jegyet legkésőbb e hó 16-ik napjának este 8 óráig annál is inkább kiváltani, mivel a rendelkezésre álló helyek korlátolt száma miatt a később beérkező aláírások esetleg figyelembe vehetők nem lesznek. Egy teríték ára itallal 5 korona. Jelentkezések eszközölhetők Weisz Leó, ifj. Klein Mór könyv- és papírkereskedésében kitett ivokban.

— Az aradi képviselőválasztás. A következő meghívót kaptuk: Mindazok a választó polgárok, akik *Pálmai Lajos* dr. jelölését kerületi és pártkülönbség nélkül támogatják, felkérem, hogy e hó 13-án szerdán este fél 9-kor a Fehér Kereszt földszinti kistermében tartandó értekezleten megjelenni szíveskedjenek.

— Botrány az osztrák Reichsrathban *Bécsből* jelentik: A birodalmi gyűlésben ma botrányos jelenetek játszódtak le újból. *Stransky* cseh képviselő a leghevesebben támadta az osztrák igazságügyminisztert, akit *gazembernek, fejtelennek* nevezett és kijelentette, hogy ő híve a halálbüntetésnek, azonban a kötelet sokkal jobbnak tartja, minthogy egy ilyen egyén számára használják. Ilyen egyén csak ott pusztulhat el, ahová való: a fegyházban. Erre a németek nagy lármát csaptak, úgy, hogy a helyzet fenyegetővé vált és az elnöknek az ülést fel kellett függeszteni.

— Merénylet egy bárónő ellen. *Buda-pestről* jelentik: A Falk Miksa utca 10. számú házban ma délelőtt gyilkos merényletet követett el egy elvetemült inas egy bárónő ellen. Az első emeleten lakik báró *Scotty* Jenőné. A bárónő ma délelőtt negyed tizkor inasának, a huszonhétéves *Bakta* Istvánnak megbízást adott, amit az inas nem teljesített. Ezért *Scotty*né megdorgálta az inast, aki visszafelé esett és hosszabb szóváltás után elvakult dühében egy szódásüveggel főbeverte a még ágyában fekvő bárónőt. A szétlőrő üveg szilánkjai súlyos sérüléseket ejtettek a bárónő arcán és fején. A merénylet, mikor ezt látta, kiugrott az ajtón és elmenekült. A bárónőt súlyos sérüléseivel a Hercul-Szanatóriumba vitték a mentők. Az inast a rendőrség keresi.

— Beomlott épülő ház. *Bécsből* jelentik, hogy a 20 ik kerületben egy újonnan épülő ház harmadik emeletén a menyezett beomlott, amely az alsó emeletet áttörve, a földszinten dolgozó öt munkás közül kettőt agyonütött, hármat pedig súlyosan megsebesített.

— Adomány az aradi diszpanzérnek. *Groszmann Alfréd* dr. és neje *Deutsch Armin* ravatalára szánt koszoru megváltása fejében tiz koronát adományozott az aradi tüdőbeteg gondozó intézet céljaira, mely összegért halás köszönetet mond az intézmény nevében *Hermann Károly* dr., ideiglenes pénztáros.

— Bérkocsi szemle. Az aradi rendőrség november hónapban szokta megtartani a téli bérkocsi-szemlét. A napokban vizsgálták felül a kétfogatu kocsikat és mintuogy *Dau József* fogata teljesen elhanyagolt volt, megvonták tőle a hajtási engedélyt.

— Királyi elismerés az Acsev.-nek és a Máv. aradi üzletvezetőségnek. Mindenki előtt ismeretes az a nehéz és nagy felelősséggel járó munka, amelyet a szeptemberben [végbement manőver ideje alatt és különösen annak végeztével az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezetősége, tisztviselőikara és egész személyzete végzett, hogy a hadsereg egy részének nagy fontosságú gyakorlatai fennakadás nélkül precizen folyhassanak le. A mikor lefújták a hadgyakorlatot, s a kifáradt katonákat el kellett szállítani, különösen az Acsev. csodálatos precizitással tett eleget a katonaság menetrendbeli kívánalmainak. Mindjárt a manőver végeztével elismeréssel adóztak *Fábry Sándor* dr. vezérigazgatónak és a kitünő vasut egész szervezetének. Ma pedig hivatalos formában is megjött egy a Máv. üzletvezetőségnek, mint az Acsev.-nek a legfelsőbb helyről jövő elismerés. A kereskedelmi miniszter ugyanis ma leiratban közölte *Fábry Sándor* dr. vezérigazgatóval és *Pfeiffer Gyula* üzletvezetővel, hogy a királyi kabinet iroda megbízásából tudatja a felség legmagasabb elismerését és megelégedését ama nagy és fontos szolgálatokért, amelyeket úgy az üzletvezetőség, mint az Acsev. a manőver egész ideje alatt oly nagyszerű precizitással teljesített.

— Köszönet. Az aradvárosi Vöröskereszt Egyesület két filléres gyűjtése, melyet Mindenszentek és Halottak napján a szegény tüdőbetegek érdekében a temetőben eszközölt, 237 korona 93 fillért jövedelmezett. Fogadja a nagyérdemű közönség, mely a kiváló emberbaráti célra adakozott, valamint azon hölgyek és urak, kik a temetőben oly fáradhatatlanul eszközölték a gyűjtést, egyesületünk hálás köszönetét. Az aradvárosi Vöröskereszt Egyesület nevében: *Wadowsky Gusztávné* elnök.

— A nyomorgó könyvelőnek újabban „Meg nem érdemelt munkadíj” címen (Arad) 5 korona, N. N. (Arad) 1 korona érkezett kiadóhivatallunkba. Eddigi gyűjtésünk 1120 korona 80 fillér, ehhez jön a mai 6 korona, összesen tehát 1126 korona 80 fillér.

— Fegyvergyártó aradi inasok. A rendőrség tudomást szerzett arról, hogy *Hönig Ottó* szivattyú gyáros tanuló saját készítésű lőfegyverrel a ligetben ijesztgetik a járókelőket. Megindították ellenük az eljárást és a sétabot alaku pisztolyokat elkobozták.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 12 én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: *Szieber Fülöp* vasöntőnek *Aranka* nevű leánya. *Molnár Sándor* mázolóknak *Marjitt* nevű leánya. *Verbóczy Mihály* asztalosnak *Terézia* nevű leánya. *Mak János* kocsirendezőnek *Róza* nevű leánya. *Berényi Jenő* üzletvezetőnek *Károly* nevű fia. Meghalt: *Gécs Károly* 45 éves zenész. Özv. *Lázár Sándorné* 82 éves magánzónő. Házasság nem fordult elő.

— Köszönetnyilvánítás. *Deutsch Armin* ravatalára szánt koszoru megváltása fejében *Deutsch Andor* és neje, *Leopold Zsigmond* és neje és *Szabó Albert* és neje 20—20 koronát adományozott az izr. jótékony négyelet javára. Ezen kegyeletes adományokért ezuton mondunk benső köszönetet. Az előjáróság.

— *Kotányi féle* paprika, kávé, tea felülmulhatatlan. Egy-düli elárusító *Robitsek József*, *József főherceg*-ut 8.

— Arad város új lakbér szabályrendelete *Kerpel Izsónál* kapható.

— Női kalapok, kalapdiszkek, tollak, selymek, barsonyok kiárusítása Arad, *Andrássy-tér* 20. sz. alatti, *Fischer Eliz*-palotában, benn az udvarban a *Schweiger* és *Békési-cég* csődromegéből, legnagyobb választék a legújabb bécsi divat szerint mintegy 300 darab őszi, téli, nyári kalapokban. Az üzlet reggeltől estig nyitva mindennap. Az áruk egy harmadában adatkak el. Kiárusító *Békési Mariska*, a cég egyik volt tagja. 7458

— A pápa elfogadta a hercegprimás lemondását. A *Pester Lloyd* értesülése szerint: *X. Pius* pápa *Vaszary* *Kolos* hercegprimáshoz egy sajtóközleményben igen szívéllyel levelet küldött, amelyben a legőszintebb sajnálatát fejezi ki a bibornok elhatározása fölött, amelylyel 1913. január elsején az esztergomi érsek-ség vezetésétől vissza akar lépni. Tekintettel azonban a felsorolt fontos okokra, a kérelemnek eleget tesz. Együttal értesítette a pápa *Ferenc József királyt* is a rezignáció elfogadásáról. A levél olasz nyelven van írva. *Vaszary* hercegprimás legközelebb *bucus kihallgatáson jelenik meg a királynál*. A király szintén megkapta a pápa levelét és felszólította *Zichy János* közoktatásügyi minisztert, hogy a hercegprimás utódját illetőleg éljen előterjesztési jogával.

— Milyen idő lesz? *Meteor*, az időjós legújabbban ezeket jeleníti az időjárásról: November 11. és 12. körül, amidőn a szeles hideg, enyhe jellegű idő váltakozva követi egymást, de inkább szárazabb, hidegebb, mint csapadékos fejlődéssel. A 16-iki szintén száraz, de még inkább hideg jellegű változási nap, amelyet követőleg foként 23—24 körül fejtik ki a hónap leghidegebb jellege, míg nagyobb mérvű hócsapadékot a 28-iki van hivatva hozni. November havának változási napjai még: 16—17—23—24—25 és 28-ikára esnek, melyek közül legerősebb hatásuk a 16—24 és 23-iki változási napok. December havának változási napjai: 1—3—7—8—9—12—13—14—16—18—21—24—26 és 30-ra esnek. Ezek közül legerősebb hatásuk: 3—8—9—12—14—21 és 26-iki-k. A 3 szeles, hideg, 8 enyhe, csapadékos, 9 hideg, szeles, 12 enyhe, 14 hidegebb, 21 igen hideg, 26 csapadékos havas jellegű.

— *Corvin* könyvnyomdai műintézet, *Lányi Izsó* értesíti igen tisztelettel rendelőt, hogy könyvnyomdáját *Deák Ferenc*-u. 89. sz. alól *Deák Ferenc*-u. 33—34. sz. alá helyezte át.

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást egy eredeti *Kárpáti féle* fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél *Kárpáti János* gyógyszerárában Arad, *Boros Béni-tér*. 7031

— *Papírfeldolgozó vállalat* *Ingusz I.* és *Fia* Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagybani kalap-, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— *Petrass Sári*, a Berlinbe költözött nagy művész, lelkes terjesztője a dr. *Biró féle* „*Havasi Gyopár Crém*”-nek, melyből postacsomagoként is rendel. Ugylátszik hogy a Parisban is kitüntetett arcszépítő mégis csak jobb a külföldi szereknél. 5093

— *Gyomorbajosoknál*, étvágytalanságnál a „*Kufeko*” akár tejszenn, akár huslevesben főzve az egyetlen táplálék, amit a betegek könnyen és ellenszenv nélkül elfogadnak. 13

— A legmegbízhatóbbak a *Messenger-boyok*. Telefon 816.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. Z. Szeghalom. Sorajegyei nem nyertek. A. Még sokat kell tanulnia.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Adóügyi kamarai utmutató. Az arad kereskedelmi és iparkamara irodája népszerű előadásban megírt füzetekben feldolgozta a kereskedőket és iparosokat érdeklő összes adótörvényeket és végrehajtási utasításokat és a füzeteket teljesen díjtanul bocsátja a hozzáfutó kereskedőknek és iparosoknak rendelkezésére. Az I. sz. füzet, amely az általános kereseti adóról szóló törvényt ismerteti, már a sajtó alól ki is került.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tájékoztató.

Budapest, november 12

Készáru.

Kínálat, vételkészség javult, 40 ezer mm. 10 fill. magasabb.

Határidő.

	Déli szárlat	2 órai szárlat
Buza 1913. Áprillal	12.02—12.03	12.05—12.06
Rozs 1913. Áprillal	0.82 10.63	10.60—10.61
Tengeri 1913. májusi	8.00—8.01	8.30—8.04
Zab 1913. Áprillal	11.14—11.15	11.15—11.16

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 12.)

Magyar hitel	780.—
Osztrák hitel	601.—
4% koronajáradék	84 50
Osztr.-magy.-államvasuti	668 50
Jelzálogbank	408.—
Leszámitolóbank	506.—
Hazai Bank	280.—
Magyar Bank	531.—
Keresk. Bank	3650.—
Rimamurányi	689.—
Salgótarjáni	701.—
Közuti Vasut	646.—
Városi Villamos	367.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 12.)

Osztrák hitel	598 50
Magyar hitel	778 —
Osztrák-magyar államv.	672 —
Déli vasut	101 50

A Temesvári Lloyd-társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként: korona értékben.) 912. nov. 12. Buza 75 kilogrammos 20.50—20.60, 76 kilogrammos 20.70—20.80, 77 kilogrammos 20.80—20.90, 78 kilogrammos 20.90—21.00. Rozs (prima) 18.80—18.85, (közép) 18.30—18.40, Arpa (erőfőző) 19.70—20.20, (takarmány) 18.50—18.60, Zab (prima) 20.85—20.90, (közép) 19.55—19.65, Tengeri régi, (magyar) 20.20—20.30, (román) régi 20.20—20.30. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsa) 6.30—6.40.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. november 13-án:

1. Brescia festői környéke. Természet után. — 2. A babika. Vigjáték. — 3. Kikebusch gyermeket lop. Humoros. — 4. A fekete kancellár. Dráma három felvonásban.

Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrásy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színházi

Ma szerdán, 1912. november 13-án:

1. Valten állomás kitérője. Remek amerikai dráma. — 2. A szerelem egy betegség. Kacagtató vigjáték. — 3. Scherlok Holmes és a pénzhamisítók. Detektív dráma. — 4. Kati huncutságai. Kacagtató. — Dr. Pellis szöke. Amerikai detektív dráma.

Az előadások kezdete délután 1/2 órától folytatódásig 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Buffet.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1912. november hó 13-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Leányvásár.

Eredeti operette 3 felvonásban. Írták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tilger Arpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harisson Jack Várnai Jenő.	Korcsmáros Kapitány	Herold Ede.
Harissonné Beakóné.	Lelkés	Koltai L.
Lucy leányuk Dióssy Nusi.	Bessy	Ajtai Ödön.
Gr Rottenberg Polgar S.	Sa n	Sz. Rontay B.
Fritz fia Győző A.	Egy anya	Kahler K.
Miggles Tom Huszár K.		Lászl Etel.

Kezdeté este 1/8 órakor.

NYILTÉR.*

a szabadalmazott csöppentyűvel!
Folyékony fémtisztítószer bámulatos fényhatással.
Szavatoltan méreg- és savmentes.

EREDETI Angol Rumok, angol és orosz TEÁK,

Cognacok, liqueurök,
Rum és liqueur essen-
ciák a legjobb minő-
ségben kaphatók ::

TÖRÖK ANDOR ÉS TÁRSA

:: drogeriájában ::

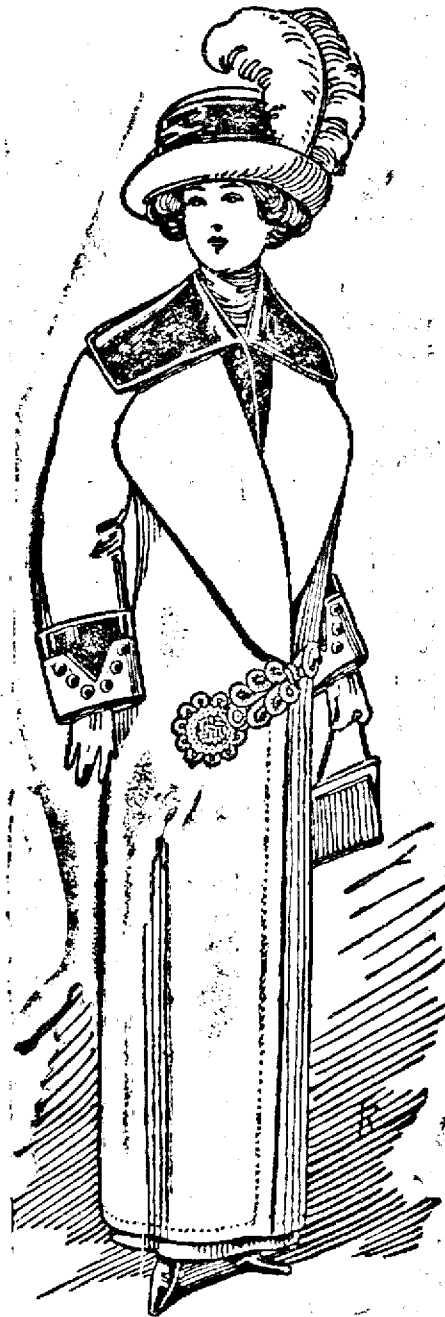
Arad, Andrásy-tér 20.

GYÖRGY MENYHÉRT ÉS TÁRSA

női felöltők áruháza

Arad, Andrásy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szőrme kabátok
Színházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szőrme garnitúrák nagy vá-
lasztékban

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Nyílttér.

Sárcipő (Gafoscht)

nyelv és anélkül

Férfi 6 kor. Női 5 kor.

Szabott árak.

Óriási választék hócipőkben.

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u. 1. Telefon 835.

Értesítés.

7397

Irodámat

Deák Ferenc-utca 5. szám alól

Eötvös-utca 1. szám alá

(Rozsnyay-ház)

helyeztem át.

Obláth Béni.

ÓRIÁSI

választékot talál mindenfajta FÉRFI-, FIU- és GYERMEK-RUHÁKBAN, ugyiszinte CIPŐ-, KALAP- és ural divatekkekben

Korányinál

a Szabadság-téren, 5441

979—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke keféáruk szállítása iránt folyó év november hó 18-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár:

1 drb. szoba seprő lófark szőrből 1 kor. 28 fill., 1 drb. csiszoló gyökérkefe nyelbe való 96 fill., 1 drb. kőműves meszelő 3. sz. páronként 96 fill., egyes meszelő kis fába (kravatti 6017) 90 fill., kemence fényező kefe lőszőrből 1837 26 fill., kézi porló kefe (bartwisch) 83 fill., fenyőnyél 4 méter hosszú 39 fill., fenyőnyél 2 m. hosszú 13 fill., falporló kefe sörteből 8037. 1 kor. 16 fill., lókefe farkszőrből 1 kor. 28 fill., suroló kézikéfe nagy 34 fill., lődörzsölő keztyű lófarkszőrből 77 fill., suroló kézi kefe kicsi 15 fill., kemence kenőkefe kicsi 51 fill., festő ecset 6 számú 10 fill., festő ecset 8 számú 15 fill., festő ecset 10 számú 32 fill., egy utcai seprőgép újbóli bekötése 31 kor. 68 fill., sárkefe 15 fill., nagy gyökérkefe 2 kor. 88 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnánál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeének 1912. évi november hó 4-én tartott üléséből.

A gazdasági szék

594—1912. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1912. évi Sp. 917. számú végzése következtében dr. Gara Ármán ügyvéd által képviselt Neumann M. javára 94 korona s járuléka erejéig 1912. évi augusztus hó 19-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2037 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, tehének, gazdasági eszközök, stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbírósnak 1912. évi V. 351. sz. végzése folytán 94 korona tökéletesítés, ennek 1912. évi június hó 5-ik napjától járó 5% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 70 korona bíróság már megállapított költségek erejéig Szineken leendő megtartására 1912. évi november hó 14-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-al értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Kisjenőn, 1912. évi november hó 1. napján.

Balassa,

kir. bír. végrehajtó

7463

Feltűnő olcsóságok!

A Karácsonyi és Újévi ünnepek alkalmára mint legelőszertűbb ajándékoknak ajánlom raktáromon levő nagy választékú

RŐFÖS ÉS DIVATCIKKEIMET

amelyeket ez alkalomra feltűnő olcsón, leszállított árban árusítok. :: ::

MAUTNER R.

Olcsó Aruháza

5544

Arad, Hunyadi-utca 1. szám.

Nagymennyiségű

maculatura
jutányosan eladó.

Műhely áthelyezés!!

Cipész iparos urakat értesitem, hogy

**cipőfelsőrész
készítési
műhelyemet**

Szabadság-tér 12. szám alól

**Rákóczi-u. 7. sz. alá
helyeztem át.**

Elvállalok és leggyorsasban készítek minden kivitelű felsőrészeket legjutányosabb szabott árak mellett.

További szives párfogást kérek

Nagy István.

**Megnyílt a Hal-tér
3. szám alatt az**

**Uj Bableves
csárda,**

hol állandóan a legizetesebb meleg és hideg ételek, ugyszint a kiténő meleg és hideg italok a legszolidabb kiszolgálással, állandóan jól és olcsón kaphatók.

Legkellemesebb szórakozó hely!

Szives látogatást kér, kiténő tisztelttel: 7457

Füredi Adolf.**Jó és olcsó
fűszerárak**

gyors és pontos kiszolgálás mellett kaphatók,

csomagolt teánál 55 százalékos engedménnyel.

**Marssó
Andor**

fűszer- és vegyeskereskedésében,

Kossuth-és Batthyányi-utca sarkán. 6413

Versenyképes, régi, nagy bécsiPénzszekrény-
gyár keres

magas jutalékkal

feltétlenül agilis

helyi ügynököt.

Megkeresések

RÉVAI JENŐ

urhoz BUDAPEST, V. Csáky-utca 23 intézendők. 6755

Beleket

hentes és mészárosoknak, ugy-
szintén a közeledő házi ölések-
hez ajánlok szárított és sózott

marhabelet

7093 sózott
sertés és juhbelet
nagyban és kicsinyben,

Klein Gábor

bélfkereskedő
ARAD, Boczkó-utca 11. szám.

Értesítés!

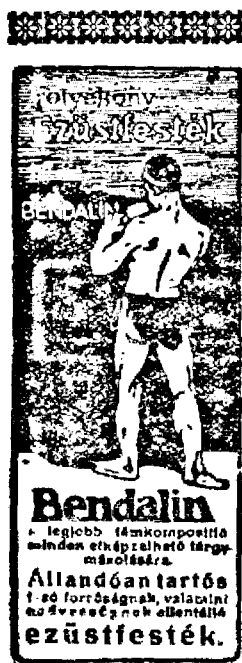
A n. é. közönség szives tudom-
ására adom, hogy a

Forray-utcában levő mészáros- és hentes üzletben

a mai naptól kezdve az alanti
előnyárakért lehet a legjobb mi-
nőségű husokat venni és pedig:

1-ső rendű hizott marha- hus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja	1 K 60
Pecsenye husok kg.-ja	1 K 76
Sertés hus: karaj kg.	2 K —
Sertés hus más részek- ből kg.-monként	1 K 84
Fiatal borju hus eleje kg.	1 K 92
Fiatal borju hus hátulja 1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsír kg.	1 K 84

Szives pártfogást kér
7438 FARKAS GYÖRGY.

Bemmi sem pótolhatja!

Bendalin

legjobb folyékony
kályhaesztet-festé-
ket.

Nem pattan le vö-
röre izzott kály-
hákról sem, hanem
kihülésük után le-
mészt szép ezüst-
fényű marad.

Nem robban!

Használatban
rendkívül kiadós.

Kapható: Steinitzer
N., Repin Károly óe-
geknél.

Egyedül gyárosok:

Georg Benda

Lutz-Werke

bronz festékgyár

Wien,
Traismauer. Nöe.

Prag.

Boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezer márká értékű örömet sze-
rez ön magának és gyermekeinek,
ha az én törvényesen védett bü-
vészi díszet megrendeli amivel ön
feltűnő és nagyszerű mutatványo-
kat produkálhat a hosszú téli es-
téken, érdekes fiatal és öregnek.
Csakis nálam kapható 75 fillér be-
küldése mellett. Bérmentve 8 da-
rab 1 korona 50 fillér. Utánvéttel
50 fillérrel több. Bármely ország-
beli levélbélyegeket fizetésül elfo-
gadok. Egy karácsonyfa alól sem
szabad hiányoznia.

Max Ewald,

áruháza Gelsenkirchen. Posta-
szekrény 35. Minden megrendelő,
három darab törvényileg védett
tréfás újévi lapot kap ingyen. 7851

Világhírű jó és olcsó természetes ásványviz!

GRÓF SCHÖNBORN-BUCHHEIM KÁROLY Beregmezei uradalomból:

A LUCHI-ERZSÉBET gyógyforrás

GYOMORBAJOK ELLENI SPECIFICUM.

A gyomor rendetlen működésénél, gyomorsav képződésénél, gyomor-
égés, köhögés, a gyomor elnyálkásodása, a gyomor és bél krónikus
hurutja alkalmával kitűnően beválik, a torok, gége és hörgők idült
hurutos állapotában sikerrel alkalmaztat k. Elsőrangú üdítő és asztali
ital! Egyenrangú a Gieshüblivel! POLENAI GYÓGYFORRÁS. Előrangú diätikus
viz; legüditőbb asztali viz Borral vegyítve kitűnő, tejjel vegyítve a
legjobb nyálkaoldó szer. Egyenrangú a krondorfi vízzel! SZÓLYVAI
GYÓGYFORRÁS. Dr. KÉTLI, dr. BÓKAI, dr. WIDDER-HOFFER, dr.
THAN, dr. IRSAL ARTHUR, dr. FODOR JÓZSEF tanár urak és szá-
mos orvosi tekintélyek elismerő nyilatkozatai alapján kitűnő sikerrel
ajánlatik; közzvény, hólyag s vizeleti szervek bajainál, cukorbeteg-
ség, húgyhomok, epekő, a torok és tüdőszervek bántalmánál, étvágy-
talanság és gyomorbetegeknek. Kitűnő izü ita!, igen üdítő viz! Egyen-
rangú a bilini vízzel! PANNONIA GYÓGYFORRÁS. Paratlan hatásm minden-
féle hurutos esetekben. Kitűnő izü, igen üdítő ásványviz bor, cognac
vagy citromsavval vegyítve. Orvosi szaktekintélyektől legjobban ajánlva
gyomorbántalmak, étvágytalanság, gyomorégés, köhögés, rekedtség
tüdőbaj vese- és hólyagbántalmaknál. Kapható minden jobb fűszer-
üzletben, vendéglőben, kávéházban drogériában és gyógyszerárban.

Vezérképviselő és raktár:

Rudinstein Mór Arad.

7456

Hirdetmény.

Az arankavídeki belvizvéd- és levezetési társulat tulajdo-
nát képező Nagyszentmiklóson a templom-utcában levő 114.
ö. i. számú házat a f. évi november hó 7-én tartott rendkívüli
közgyűlésen hozott határozata érte mében hosszabb időre leendő
bérbeadás, vagy eladással értékesíteni kívánja.

A főépület, mely 1898. évben a legszolidabban épült egy
emeletes 34 m. utcai homlokzattal, két lépcsőházzal, a bel-
telek 2040 m² méter, amelyből a főépület alapterülete 550 m²
méter, az ugyanakkor épült melléképület alapterülete 85 m²
méter.

A földszinti helyiségek a következők: 38 m. szélességű
keramit burkolattal ellátott fedett bejárat, 6x5, 5x5+7,
5x30x7, 4x50+7, 4x2x4x5 m. lakószobák. 3 m. széles zárt
folyosó, ezzel kapcsolatban 25 m² alapterületű zárt veranda,
fürdőszobával, konyhával, mosó-konyhával, cselédszobával,
éleskamrával, stb.

Az emeleti helyiségek a következők: 4x4, 4+5x50,
6x5, 11x90x7, 5x30x7, 4x50x6x30, 4x50x4x20, 3x4x50,
510x4x50, 3x4x50 méteres szobák, s az egész udvari hom-
lokzat mellett elhúzódó 3 m. széles zárt folyosó.

A bérbeadás, illetve eladásra ajánlott társ. épület szálloda,
kávéház vagy bármely nyilvános középület céljaira is csekély
átalakítással alkalmas.

A részletekre nézve felvilágosítást ad a társulat igazga-
tósága Nagyszentmiklóson, s ugyanoda küldendő be folyó évi
december hó 4-éig az írásbeli ajánlatok is.

Nagyszentmiklós, 1912. nov. hó 9.

7453

Társulati igazgatóság.

OCCASSIÓ

Szövetek, barchetek, selymek nagy
választékban érkeztek, vászon és fe-
hérneműek IGEN JUTÁNYOS
ÁRAKBAN kaphatók. — Szörme-
boák és muffok olcsóbb mint bár-
hol. NŐI- és LEÁNYKA Confectió

Hoffmann Sándor
ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Hölgyek

azonnali segítségét kaphatnak a tisztulást folyamat
kimaradása esetén az én sőtig utólagosan ké-
szítvényem által. Bevezni kellene, teljesen árta-
lisan. Naponta érkeznek únként küldött köszönő-
levelek. Női orvosok általánosan rendelik. Egy doboz
tabella Ára kor. 3.60 bércaenve, diszkret székül-
dés vannahozag nélkül. Kaesbach gyógyszerár
Niewerle 160. (Bez. Frankfurt J. Gder.) Kívánatra
küld a Wiener Versand Stelle. Arjegyzék száma
Köszönőlevelekkel ingyen. 6065

Alkalmi vétel és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstművekben, Arad
legnagyobb óra- és ékszerárny

Deutsch Izidor

Óra és Ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt
és briliáns tárgyak a legmaga-
sabb árban megvételnek vagy
más tárgyra átcserélhetnek.
Telefon 438. Telefon 438.

6587—1912. tük. szám.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint
tkvi hatóság közhírre teszi, hogy
Szücs F. Vilmos aradi lakos, mint
jelentkező és dr. É. és B. öia ügyvéd
ugy Kurtucz Mózes ügyvéd aradi
lakosok mint a kürtösi 505. sz.
tjkvben felvett ingatlanokra vo-
natkozólag ezuttal csatlakozónak
kimondott végrehajtatók javára
1000 kor., 31 kor. és 251 kor. 74
fillér tőköveteléseik és járuléka-
nak behajtása végett, az aradi
kir. trvszék, területén levő Arad-
megye Kürtös községében fekvő,
1. a kürtösi 505. sz. tjkvben A. I.
8—10. és 12. sor 1664, 1788,
2115. és 2485. hrsz. a. felvett
funác, első ugar második ugar és
kurha dülőben fekvő szántóföldre
1864 korona, 2. a kürtösi 954. sz.
tjkönyv A. I. 12. 14—16. sor
1760, 2180., 2493. és 587. hrsz. a.
felvett első ugar, löherés, csuha-
dülőbeli szántóföldek és 140. sz.
ház, udvar és malomra 1966 ko-
rona ezennel megállapított kikiál-
tási árban az árverést elrendelte
és hogy a fentebb megj. ölt in-
gatlank az 1912. évi december hó
6-ik napján délelőtti 9 órakor Kür-
tös községében tartandó
nyilvános árverésen a megállapi-
tott kikiáltási árak 2/3-ad része,
vagyis 1242 korona 60 fillér és
1810 korona 66 filléren alól el-
adatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoz-
nak az ingatlank becsárának
10%-át vagyis 186 K40 fillért és 196
K. 60 fillért készpénzben, vagy az
1881. évi LX. t. c. 42 § ab. n jelzett
árfolyammal számított és az 1881.
évi november hó 1-én 8-83. sz. a.
kelt m. kir. igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékké-
pes értékpapirban a kiküldött ke-
zéhez letenni, avagy az 1881. év
LX. t. cz. 170. §-a értelmében a
bánapptól a bíróságnál előle-
ges elhelyezéséről kiállított sza-
bályszerű elismervényt átszolgál-
tatni.

Kir. törvényszék, mint telek-
könyvi hatóság.

Arad, 1912. évi szeptember hó
12-ik napján.

Akney, s. k.

7459

kir. törvényszéki bír.

Mindenki azt mondja már, hogy
Szeplők, májfoltok
 és minden arctis tátlanságok eltünteté-
 sére, továbbá hideg, szeles időben arc és
 kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.
 és **Benzoe-tej szappan** 70 fillér
 utasítással.

Készíti:

7031

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész
 Arad, Boros Beni-tér 15. sz.
 6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.

**Legfájdalmasabb
 tyúkszemétől**

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle
 „ANAGALLIN” használata által. Kezelése igen egyszerű,
 nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell
 az „ANAGALLIN” szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és telje-
 sen csak a „Phenolsav”-val
 eszközölhető. A butorokat nem rontja,
 még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

**Legjobb fekete
 Hajfestő** a „MELOGEN”. Egy
 pár perc alatt bármely ha-
 jat vagy bajuszt a legzárbb
 állandó fekete színre lehet
 festeni anélkül, hogy a színt le lenne mosni. Ara
 2 korona.

Legjobb, legmegbízhatóbb
 amerikai gummi óvszer
 ma már csak egyedül a „NITER”
 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:
Hajós Árpád gyógyszerész ARAD,
 Andrássy-tér 22. sz.
 a negyházal szemben.

Lehetetlen volt többé emésztennem.

Pellerin urnő 52 éves, családjától elválva 6K, nagyon aggódott fia sorsáért, M
 Madagaszkárban a katonaságnál szolgált.
 Rövid idő múlva rá megbetegedett és ezen esetet a következőképen írja meg:
 Étvágyamat teljesen elvesztém, nem bírtam semmit megemészteni. A legcsók-
 lyebb étel magamhoz vétele után gyomrom mintha felfújódott volna és ennél még rossz-
 szabb következmények álltak be. Vagy erős gyomorgöröcsök fogtak, vagy pedig hányom-
 kellett. Miután gyomrommal már ennyire voltam bus komorságba estem és ez még meg-
 tett engem sajnálatra méltóbb állapotba hozni.
 Akkor értesültem egyik barátomtól a Belloc-féle szén csodatételéről és rögtön
 meg is rendeltem.
 Négy napi használat után már is kezdtem érezni jótékony hatását; ezután a
 peccenyét a legnagyobb étvágygyal ettem és emésztésem semmi zavarral sem járt. Fe-
 gyás helyett naponként híztam, visszanyervén előbbi jókedvemet is. Tíz nap múlva ujbb
 a régivé lettem és ezen naptól kezdve a legjobb egészségnek örvendek, miért is bizodal-
 mam ezen gyógyszerhez határtalan.
 Aláírott: Pellerin Mária, Argentan (Creuse) Franciországhban, 1896. február 8-án.

Pellerin urhölgy.

Valóban a Belloc-féle szénből elegendő minden étkezés után 2-3 kanálnyit bevenni,
 hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomorfájástól, mikor minden más gyógyszer
 sikertelen - megszabaduljon. A Belloc szén kellemesen hat a gyomorra, étvágyat gerjeszt,
 szüntet az emésztést, megakadályozza a haszúrást; hibázhatatlan azér a tell gyomor
 és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyszintén gyomorerés és fe-
 bőfőges és minden egyéb gyomor- és bélbaj ellen.
 Egy pohár tiszta vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre vagy ha tetszik több
 kisebb nagyobb kortyokban beveendő.
 A Belloc szénnek csak jótékony hatása lehet, ártani - senkinek sem árt, sarmily
 adagban is lesz bevéve.
 A Belloc-féle szénét próbálták utánózni, azonban sikertelenül.
 Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a
 vegyműhely címével legyen ellátva.

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Paris.

U. J. - Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni tegyenek próbát
 Belloc-féle pasztillákkal.
 Biztosan meggyógyul az, ki mikor gyomorfájdalmi vannak, 2-3 pasztillát vess
 be! A pasztillák tiszta Belloc szénét tartalmazznak. Szájba véve és nyálal feloldva le-
 nyelendők.
 Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátyás gyógy-
 szerészeknél és minden jó gyógyszerárban. Nagyban Arad és vidékénk: Vojtek és Weiszák.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb fel-
 vételek, kedvező fizetési feltételek
 mellett kapható

Koch Dánielnél

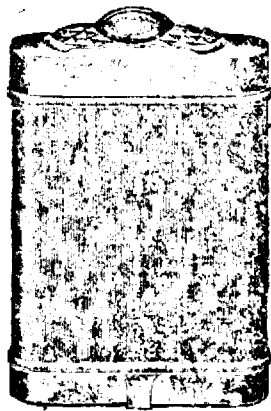
Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
 a Fehér Kereszt-tel szemben.

Villanyos szablampa

mindig friss
 títéssel.

Villany-
 berendezé-
 sek, villany-
 cellárok.

Dynamó-
 gépek, vil-
 lanymotorok
 elcsón
 kaphatók

Kalmár Józsefnél
 Arad, Salacz-utca 2. sz.

Ablakredőket

minden kivitelben
 legolcsóbban szállít

EISELE

Alkalmi áruháza
ARAD

Deák Ferenc-utca 2.
 hol is mindenkor alkalmi áruk leg-
 jutányosabb árban kaphatók. 7343

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-üzlet Salacz-utca 2. sz.
 alatt megnagyobbítva, saját készi-
 tésű uri női és gyermek cipők
 raktára. Elsőrendű munka és anyag-
 ból állandó nagy vála:ztékban kap-
 hatók. Mérték utáni rendelések a
 legújabb divat után pontosan készi-
 tetnek. — Tisztelettel

Czernóczky M.

Szép, elegáns és divatos

szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
 legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA

szücs különlegességi üzletében
 Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

Ezen rovatban minden azó egy-
méri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 22.
Kiadóhivatali telefon: 154. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján küldendők — a szelvényes a szöveg ellen — avagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkötésekkel, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetéseket díja a szavak száma szerint: számították minden azó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kőszírből kihúzás miatt jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kivételére díjtalanul megmaradkozik. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettek semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címeztek el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

82 éves leas dískrét

uri ember szórakozás céljából fiatal és szép független barátnőt keres, kivel néhány órát Aradon tartózkodásakor kellemesen eltölthetne. Legnagyobb titoktartás becsület-szóval biztosított. Teljes című levelek Panónia szállodába „Őszi rózsák” jeligére kérek. 7460

Női írók,

hajtók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

INGATLAN.

Zarándon egy ház,

amelyben évekig kovácsműhely volt, örök áron el, vagy bérbe adó. Értekezhetni lehet a tulajdonosnál, Farkas Péternél Zaránd 317. 7435

ÜZLETEK.

Ferenc-tér és Karolina-utcai sarokházban egy üzlethelyiség kiadó. Tudakozódní lehet ugyanott az udvarban. 7454

ALKALMAZÁST KERES.

Ügyes varrónő

kosztüm- és ruhavarrást elfogad. Házhoz is elmegy. Teleki-utca 11. szám ajtó 9. 7462

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatal vaskereskedő segéd azonnali belépésre felvétetik, fűszer-szakmában jártasok előnyben részesülnek. Román nyelv tudása megkívántatik. Ajánlatok Friedmann és Szenes, Csermő címre kéretnek. 7455

Egy 2 körépiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fű nyomdász-tanulónak felvétetik.

Egy piaci

és vásári elárúsító, ki a német és román nyelvet bírja, némi óvadékkal felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 7464

Tanulóleányok

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi nyomdász-nyomtatásági könyv-kötészetében.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5811

Likőraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

Eladó légszuszakályha.

Egy teljesen új 50 köbméter fűtőképességgel bíró Révai fűtőgázkályha reflektorral 45 koronaért eladó Solymos Testvéreknél, Kölcsey-utca 6—7. 7398

4466—1914. tkvi sz.

KÜLÖNFÉLE.

I-ös rangú

helybeli kávéház ruhatár kiadó. Tudakozhatni Hal-tér 7. szám az udvarban. 7465

Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féreg porától. II-5251

Krausz Paula

színházépület, első aradi 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtárába magyar, német, francia és angol újdonságok nagy számban beérkeztek. Ugyanitt minden folyóirat, divattlap bérletben és egyenként kapható. Telefonszám 511. 4541

Férges baromfi ólak

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féregpusztító szerétől. Siker garantirozva. II-5251

Hirdetmény.

Vidra község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX. tc., az 1889. XXXVIII. tc. és az 1891. XVI. tc. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. tc.-ben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közlé:

1. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 16. §-al alapján ide érte e §§ oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. § aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit és valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési keresetüket (6) hat hónap alatt vagyis 1913 évi május hó 31. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok akik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ának eseteiben ide érte az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak írásbeli ellenmondásukat hat (6) hónap alatt, vagyis 1913. évi május hó 31. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3) hogy mindazok akik a telekkönyvi átalakítás tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, akik az 1. és 2. pontban körül irt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-c. szerinti eljárás és ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogukat bármely irányban sérte vélik ide érte azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek vélik, e tekintetben felszólalásukat hat (6) hónap alatt vagyis 1913. május hó 31 ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál elvehetik.

A kir. jbiróság tkvi hatóság — Nagyhalomgy, 1912. nov. 8.

7461

Kovács József s. k.
járásbíró.

Használt ólom megvételre kerestetik.

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. S. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 7256

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-vlász használatával. II-2551

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816
2881
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszerártyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tököly-tér 1. sz.

IX van csak **mindenkinek** alkalma nagy-szerű újdonságok és sláger szabadalmazott eladása által **óriási keresetet** minden kockázat nélkül elérnie. — Bővebbet ingyen és bérmentve **Osoár Pötters, Düsseldorf 93.** által. 6814

Harisnyakötőde.

Aki súlyt fektet gondos, jó munkára, próbálja megkötetni bármilyenemű

harisnyáit Andrássy-tér 20.

(Fischer Eliz-palotában) lévő harisnyakötődeben. Sürgős munkát azonnal is elkészítünk. 6441

Aki rosszul érzi magát,
igyék egy üveg eredeti

Kárpáti-tele

epéhajtó,

mely a legkínzóbb fájdalom-nélküli gyomortisztító házi-szer. Ise édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utasítással 40 fillér 12 üveg franco K 480. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerárnyos 4078
ARAD, BORON BÉNY-TÉR.

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.